

T. B. M. M.

TUTANAK DERGİSİ

Elli yedinci Birleşim

4. IV . 1952 Cuma

İçindekiler

	Sayfa		Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	222	yonları raporları (2/191)	224:254
2. — Havale edilen kâğıtlar	222	2. — Tütün Ekicileri Ortaklıkları ve	
3. — Yoklama	223	Birlikleri hakkında kanun tasarısı ve Geçici	
4. — Başkanlık Divanının Kamutaya		ei Komisyon raporu (1/234)	254
sunuşları	223	6. — Sorular ve cevaplar	254
1. — Sayın üyelerden bâzılarına izin ve-		A — Yazılı soru	254
rilmesi hakkında Türkiye Büyük Millet Mec-		1. — Çorum Milletvekili Baha Koldaş'	
lisi Başkanlığı tezkeresi (3/302)	223	ın sermayeleri 300 - 1 000 lira arasında bu-	
5. — Görüşülen işler	224	lunan semerci, keçeci ve benzeri esnafın	
1. — Amasya Milletvekili Kemal Eren		Gelir Vergisi hakkındaki şikâyetlerini ön-	
ve Ankara Milletvekili Salâhattin Benli'		leyici tedbirlerin düşünülüp düşünülmedi-	
kanun teklifi ve İçişleri ve Adalet komis-		ğine dair sorusuna Maliye Bakanı Hasan	
		Polatkan'ın yazılı cevabı (6/598)	254:256

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Gündemde bulunan kanun teklif ve tasarılarının sorulardan önce görüşülmesi hakkındaki önergeler, kabul edildi.

1945 yılı 7 aylık Kesinhesap Kanunu;
1946 yılı Kesinhesap Kanunu ve,
Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü,
Orman Genel Müdürlüğü,
Posta, Telgraf ve Telefon İşletme Genel Müdürlüğü,

Vakıflar Genel Müdürlüğü 1946 yılı Kesinhesap kanunlarıyla,

Devlet Denizyolları ve Limanları İşletme Genel Müdürlüğü 1945 yılı 7 aylık Kesinhesap Ka-

nunu, kabul edildi.

Gayrimenkule Tecavüzün Def'i hakkındaki Kanun teklifinin maddeleri üzerindeki görüşmelere devam olundu.

4 . IV . 1952 Cuma günü saat 15 de toplanılmak üzere Birleşime son verildi.

Başkanvekili
Manisa Milletvekili
Muhlis Tümay

Kâtip
Kayseri Milletvekili
İbrahim Kirazoğlu

Kâtip
Tokad Milletvekili
Muzaffer Önal

Sorular

Yazılı sorular

Malatya Milletvekili Nuri Ocakcıoğlu'nun, Malatya'nın Akçadağ İlcesine bağlı köyler halkına Sultansuyu Harasından borçlanma suretiyle 1935 senesinde dağıtılan araziden bir kısmının

fazla verildiği iddiasıyla geri alınmasının düşünülüp düşünülmediğine, bu il ile ilcelerinde toprak dağıtımına ve iskân işlerinin ne merkezde olduğuna dair yazılı soru önergesi, Devlet Bakanlığına gönderilmiştir (6/619).

2. — HAVALE EDİLEN KÂĞITLAR

Teklif

1. — Kars Milletvekili Hüsamettin Tuğaç'ın, Gelir Vergisi Kanununun 10 neü ve 11 neü maddelerinde değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi (2/366) (Ticaret, Maliye ve Bütçe komisyonlarına);

Önerge

2. — Seyhan Milletvekili Salim Serçe'nin, Af Kanununun 16 neü maddesiyle 4727 sayılı Kanunun 3 ve 4 neü ve 5524 sayılı Kanunun 3 neü maddeleri hükümlerinin nesebi gayrisahih çocuklar için evvelece babalık dâvası açılarak reddolunmuş ve kesinleşmiş bulunanlara da şâ-

mil olup olmadığının yorumlanması hakkında önergesi (4/242) (İçişleri ve Adalet komisyonlarına);

Rapor

3. — Emir ve seyis erleri hakkında kanun tasarısı ile Çorum milletvekilleri Ahmet Başbüyük ve Hüseyin Ortakçıoğlu'nun, Emirber ve Seyis erleri hakkındaki 203 sayılı Kanunun birinci ve üçüncü maddelerinin değiştirilmesine dair olan 1600 sayılı Kanunda değişiklik yapılması hakkında kanun teklifi ve Millî Savunma Komisyonu raporu (1/159, 2/293) (Gündeme).

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,15

BAŞKAN — Başkanvekili Muhlis Tümay

KATIPLER : Füzuan Tekil (İstanbul), Sedat Baran (Çorum)

3. — YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yapacağız.

(Yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Oturumu açıyorum.

Başkanlık Divanının sunuşlarını arz ediyorum.

4. — BAŞKANLIK DİVANININ KAMUTAYA SUNUŞLARI

1. — Sayın üyelere bázılarına izin verilmesi hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı tezkeresi (3/302)

Kamutaya

Aşağıda adları yazılı sayın üyelerin hizalarında gösterilen sürelerle izinleri Başkanlık Divanının 1 Nisan 1952 tarihli toplantısında kararlaştırılmıştır.

Kamutayın onamına sunulur.

B. M. M. Başkanı
Refik Koraltan

Antalya Milletvekili İbrahim Subaşı, 1 ay, hasta olduğu için, 27. III. 1952 tarihinden itibaren.

İstanbul Milletvekili Nihad Reşad Belger, 1,5 ay, hasta olduğu için, 26. III. 1952 tarihinden itibaren.

Trabzon Milletvekili Hasan Saka, 1 ay, hasta olduğu için, 28. III. 1952 tarihinden itibaren.

Zonguldak Milletvekili Ali Rıza İncealemdaroğlu, 1 ay, hasta olduğu için, 31. III. 1952 tarihinden itibaren.

BAŞKAN — Efendim, birer birer oya arz ediyorum.

Antalya Milletvekili İbrahim Subaşı, 1 ay, hasta olduğu için, 27. III. 1952 tarihinden itibaren.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İstanbul Milletvekili Nihad Reşad Belger, 1,5 ay, hasta olduğu için, 26. III. 1952 tarihinden itibaren.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Trabzon Milletvekili Hasan Saka, 1 ay, hasta olduğu için, 28. III. 1952 tarihinden itibaren.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Zonguldak Milletvekili Ali Rıza İncealemdaroğlu, 1 ay, hasta olduğu için, 31. III. 1952 tarihinden itibaren.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kanun tasarılarının diğer maddelere takdimi bakımından iki önerge gelmiştir; onu okutuyorum.

Başkanlığa

Bugünkü gündemde sözlü sorulardan evvel kanun tasarılarının görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Gaziantep Milletvekili
Ali Ocak

Sayın Başkanlığa

Kanunların sorulardan önce konuşulmasını arz ve teklif ederim.

Burdur Milletvekili
Mehmet Özbey

BAŞKAN — Her iki önerge de aynı mahiyettedir. İkisini birden oyunuzla arz ediyorum. Kanunların sorulardan evvel görüşülmesi istenmektedir.

Kabul edenler... Etmeyenler... Kanunların sorulardan evvel görüşülmesi kabul edilmiştir.

5. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — *Amasya Milletvekili Kemal Eren ve Ankara Milletvekili Salâhattin Benli'nin, Gayrimenkule Tecavüzün Def'ine dair kanun teklifi ve İçişleri ve Adalet Komisyonları raporları (2/191)*

BAŞKAN — Bu kanun teklifini görüşmeye başlamış ve altıncı maddesine kadar gelmiştik. Bugün altıncı maddenin görüşülmesine devam edeceğiz.

Bundan evvelki birleşimde bu madde hakkında 11 arkadaş konuşmuştu, daha söz istiyen arkadaşlar vardı, şimdi o arkadaşların isimlerini okuyorum.:

Mazhar Özsoy, İzzet Akçal, Hasan Ali Vural, Mahmut Goloğlu, Hüseyin Ortakçıoğlu, Cevat Ülkü, Ağâh Erozan.

Geçen Birleşimde aynı zamanda müzakerenin kifayetine ait bir önerge gelmişti. Bu önergeyi bir, iki arkadaş 6 ncı madde hakkında konuştuktan sonra reyinize arzedeceğim.

Mazhar Özsoy.

MAZHAR ÖZSOY (Maras) — Vazgeçtim.

BAŞKAN — İzzet Akçal.

İZZET AKÇAL (Rize) — Efendim, 6 ncı madde kâfi miktarda şümüllü bulunmamaktadır. Bu maddede mutad nakil vasıtası ücretlerinin kimin tarafından verileceği tasrih edilmediği gibi, bir günde birden fazla iş yapıldığı takdirde harcairahla vesaiti nakliye ücretlerinin ne şekilde taksim edileceği yolunda da hüküm bulunmamaktadır. Bendeniz bu boşluğu doldurmak maksadiyle bir teklif hazırladım. Bu teklifi tevdi ediyorum. Bu teklifle hem bu boşluklar dolacak, hem de yeni çıkan Harçlar Kanunundaki hükümlere uygun şekilde hüküm sevk etme imkânı bulunmuş olacaktır.

Adalet Komisyonundan rica etmekteyim : Teklifimi esaslı tetkik ederlerse, zannediyorum ki, kendilerinin de dahil buldukları Harçlar Kanunu Geçici Komisyonunda tesbit edilen formüle uygun bir formülle maddedeki boşlukları doldurmak imkânını sağlamış olacaktırlar.

Mâruzatım bundan ibarettir.

BAŞKAN — Hasan Ali Vural. (Yok sesleri) Mahmut Goloğlu.

MAHMUT GOLOĞLU (Trabzon) — Muhterem arkadaşlar; kanunun 6 ncı maddesi, bundan

evvelki maddelerin müzakere ve tadillerinden sonra esas şeklini alma vaziyetine gelmiş bulunmaktadır. Çünkü; 6 ncı madde ile harç ve masrafların tamamen müracaatçılara aidiyeti kabul edilmiş bulunmaktadır. Bu esas daha ziyade tasarrufların ilk şekline dayanmakta idi. Yani birinci maddede bir kere idare âmiri olarak bucağın müdürleri kabul edilmiştir. Eğer bucağın müdürleri işi tahkik ile vazifeli olsalardı, iş basit olacak ve müracaatçıların bu masraf ve harçları çok ezi olacağı için ödemeleri mümkün olacaktı.

Sonra yüksek heyetiniz 4 ncü maddeye bir fıkra ilâve etti. Bu fıkra gereğince köy mallarına vâkı tecavüzde, her hangi bir köylü vatandaş da, bu tecavüzün def'i için müracaatta bulunmak hakkına sahip bulunmaktadır. Bir köyde böyle bir hâdise üzerine her hangi bir vatandaş kaymakama gelip «bizim köyün orta malı arazisine tecavüz vâkı oldu, bunun def'ini isterim» der ve fakat parası olmadığı için harcı, bu masrafı vermezse, böyle bir ihbar karşısında, kanunen tanımlanmış böyle bir ihbar karşısında idare âmiri ne yapacaktır?

Başka bir noktayı daha nazarı dikkate almak lâzımgelir: Bir vatandaş kendi gayrimenkulüne tecavüz edildiği iddiası ile kaymakama müracaat etmiş ve fakat fakrûhal içinde olduğunu söylemiştir, kaymakam da onun fakrûhal içinde olduğunu kabul etmiştir; kendisine demek istiyor ki «iki gün sonra orayı teftişe gideceğim, bakırım.» Elimizde mevcut altıncı madde kaymakama bu işi görmek salâhiyetini tanıtmıştır. «Harç yatırılmazsa tahkikat yapılamaz» deniliyor. Kaymakama müracaat eden ve fakrûhal içinde olduğu aşikâr olan bir insanın işine bakmak bu şartlar altında mümkün olmayacaktır.

Bu vaziyet karşısında yüksek heyetinizde iki fikir belirmiştir:

Birisi, bu paranın müracaatçılar tarafından yatırılması, diğeri, Devlet tarafından ödenmesi bilâhara haksız çıkan taraftan alınması. Bendeniz mahzurları nazarı itibara almak üzere bir tadil teklifinde bulunuyorum. Tadil teklifimde bir kere idare âmirlerinin her hangi bir şekilde mahalline gittikleri takdirde iddiasını tahkik arzusunun meneden fıkra tamamen çıkılmış oluyor. Tadil teklifim şudur:

MADDE 6. — Tahkik memurlarının hareirahların ve zaruri masrafları müracaatçılar tarafından Maliye veznesine yatırılır. Hareirah hesaplanmasında Hareirah Kararnamesi hükümleri esastır.

Müracaatçılardan, mezkûr parayı veremeyecek durumda olduğunu iddia edenlerin bu iddiası ilgili kaymakam veya vali tarafından tahkik olunur. İddia vârit görüldükte bu gibilerle 4 neü maddenin son fıkrası gereğince vâki olacak müracaatlarda işbu paralar - bilâhara haksız çıkacak taraftan alınmak üzere - Devletçe ödenir. Tahkikat sonunda varılacak neticeye göre verilecek kararda masrafların haksız çıkacak taraftan tahsili de hüküm altına alınır. Tahsile mütedair olan karar fıkrası ıera dairelerince infaz olunur. Tahkikat sonunda varılacak neticeye göre verilecek kararda haksız çıkakattan tahsil ve hüküm altına alınır. Tahsile mütedair olan karar fıkrası ıera dairelerince infaz olunur.

Bu tadil önergenle, kanaatince teklifin birinci ve dördüncü maddelerinin tadilleriyle aldığı son şekle göre ihtiyaçlara uygun bir hale sokulacağını zannetmekteyim. Kabulünü arz ve teklif ederim.

BAŞKAN — Hüseyin Ortakçioğlu (Yok sesleri)

Cevat Ülkü.

CEVAT ÜLKÜ (Aydın) — Muhterem arkadaşlar, müdahalenin men'i hakkındaki kanununun altıncı maddesinin müzakeresinde ve geçen oturumun hâsil ettiği hava içerisinde söz almıştım. Bugün görüyorum ki, bütün milletvekili arkadaşlarımızın arasında malî külfetin Hazine tarafına mı, yoksa muteriz vatandaşlar tarafına mı tahmil edilmesi üzerinde hâlâ birleşilmiş bir nokta bulunmamaktadır. Geçen sefer bir kısım arkadaşlarımız, bilhassa Maliye Komisyonu Başkanı arkadaşımız bu mevzu üzerinde donuştular ve bunun Maliye Komisyonundan geçmesi üzerinde durdular. Fakat bu tekliflerin tüzüğe uygun bulunmadığının Başkanlıkça bildirilmesi üzerine yine akim kaldı. Arkadaşlar, bu tasarı Maliye Komisyonundan geçmemekle beraber, neticede hem Hazineye ve hem de vatandaşlara tahmil edilecek külfeti muvazeneli bir şekilde tevzi hususunda bir formül aradıklarını söylemişlerdir. Biz burada 6 neı maddenin ne şekilde tadil edilmesi lâzımgeleceğini vatandaşın mı yoksa Hazi-

nenin mi malî külfete muhatab olacağı hususunun halli lâzımgelir. Bu itibarla geçen celsede vermiş olduğum önerge gibi, Adalet Komisyonu mezkûr 6 neı maddeyi geri alsın ve Maliye Komisyonunun vereceği formül dairesinde ve Mecliste bu hususta tezahür eden havaya uygun olarak maddeyi yeniden bize getirsin. Bu tasarının Adalet Komisyonuna iadesi hakkında bir önergem mevcuttur; kabulünü istirham ediyorum.

BAŞKAN — Ağâh Erozan (Yok sesleri).

Başka söz intiyen arkadaş yok. Efendim; elimizde 15 önerge mevcuttur. Şimdi bu önergeleri okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Gayrimenkule Tecavüzün Men'i hakkındaki Kanununun karakteri âmme menfaati ve asayişin muhafazası maksadını taşımaktadır. Bu itibarla bir asayişin teminine mâtuf olan kanun parası olanlara tatbik ve parası olmıyanlara uygulanmamak gibi bir hüküm ihtiva etmemesi lâzımgelir. Bu bakımdan 6 neı maddenin kaldırılmasını arz ve teklif ederiz.

Çorum
H. Ortakçioğlu

Yozgad
Fuad Nizamoglu

Yüksek Başkanlığa

6 neı maddenin ehemmiyetine ve bu hususta mevcut takrirlerle yapılan konuşmalardaki ortaya konulan fikirlere göre malî cihetlerin bir kere daha teemmül olunmak üzere komisyona iadesini arz ederim.

Aydın
Cevat Ülkü

Başkanlığa

Şifahen arzedilen sebeplere binaen 6 neı maddenin sonuna aşağıdaokı fıkranın ilâvesini arz ve teklif ederiz.

Bolu
Mahmut Güçbilmez

Tokad.
Ahmet Gürkan

(Hareirah ve sair masrafları teminden âciz olanlar hakkında H. U. M. Kanununun adli müzaherete ait hükümleri caridir.)

Meclis Başkanlığına

Müzakeresi yapılmakta olan gayrimenkule tecavüzün def'ine dair kanunun 6 neı maddesinin 4 neı bendinin sonuna, haksız tecavüzden dolayı mütecevizin süratle intibaha dâveti için aşağıda yazılı fıkranın ilâvesini arz ve Yüksek Mec-

lisin oyna konulmasını teklif ederim.

Afyon Karahisar Milletvekili
Gazi Yiğitbaşı

(Kararın tebliğinden bir hafta zarfında yatırılmayan harcahların bir misli fazlası ceza olarak tahsil olunur.)

Yüksek Başkanlığa

Tasarıdaki 6 ne maddenin aşağıdaki şekilde tadilini arz ve teklif ederiz.

Yozgad Milletvekili Sivas Milletvekili
Hasan Üçöz İbrahim Duygun

«Tahkik memurlarının harcahları Maliye tarafından ödenir. İhtilâf, bir yıl içinde mahkemeye intikal ettiği takdirde mahkemeye, sair ahvalde yetkili idari makamlara haksızlığı sabit olan veya olanlardan tahsil olunur. Bu paranın tahsiline mütedair olan karar fıkrası iera dairelerince iera olunur.»

Yüksek Başkanlığa

Harcah tahakkukuna dair altıncı maddenin aşağıdaki şekilde tadilini arz ederim.

Tunceli Milletvekili
Hıdır Aydın

Madde 6. — Tahkik memurlarının harcahları Harcah Kararnamesi hükümleri dairelerinde Maliye veznesinden ödenir.

Tahkikat sonunda haksız çıkan taraftan Tahsili Emval Kanununa göre tahsil edilir.

Yüksek Başkanlığa

Altıncı maddenin aşağıdaki yazılı olduğu şekilde kabulünü arz ve teklif eyerim.

Yozgad

Y. Karshoğlu

Madde 6. — Tahkik memurlarının yollukları ve nakil vasıtaları ücretleri derhal Hazine tarafından temin edilir. Yollukların hesaplanmasında Yolluk Kararnamesi hükümleri esastır. Tahkikat sonunda tahakkuk ettirilen paranın haksız çıkan taraftan tahsiline de karar verilir.

Bu para Tahsili Emval Kanununa göre tahsil ve Hazineye teslim edilir.

Yüksek Başkanlığa

Şifahen arzetmiş olduğum sebeplere binaen müzakere mevzuu olan teklifin akçalı işlere taallüku hasebiyle bir kere de Bütçe Komis-

yonunca müzakere edilmesini arz ve teklif ederiz.

Yozgad
Niyazi Ünal
İsparta
K. Demiralay
Bolu
M. Dayıoğlu
Kütahya
Ahmet Kavuncu
Maraş
Remzi Öksüz

Kütahya
R. Koçak
Yozgad
Haşim Tatlıoğlu
Yozgad
H. Üçöz
Bilecik
İsmail Aşkın
Maraş
Mazhar Özsoy

Yüksek Başkanlığa

6 ne maddenin ilk fıkrasının aşağıdaki şekilde kabulünün oya arzını teklif ederim.

Bolu

Mahmut Güçbilmez

Madde 6. — Tahkik memurlarının harcahları ve zaruri yol masrafları müracaatçılar tarafından Maliye veznesine yatırılır. Harcah hesaplanmasında Harcah Kararnamesi hükümleri esastır.

Sayın Meclis Başkanlığına

Gayrimenkule tecavüzün def'ine dair, müzakeresini yaptığımız kanunun 6 ne maddesinin 3 neü bendinin (Tahkikata geçilemez) cümlesinden sonra fakir olan vatandaşların işlerinin süratle görülebilmesi ve adaletin hareketsiz kalmaması için aşağıdaki fıkranın oya konulmasını arz ve teklif ederim.

(Müracaatçı şayet muhtar veya belediye-den taşdikli ilmühabere müstenit, yoksulluğundan parayı yatıramadığı takdirde harcah evvelden Hazineden ödenir. Bilâhara haksız çıkan taraftan alınır.)

Afyon Karahisar Milletvekili
Gazi Yiğitbaşı

Yüksek Başkanlığa

Altıncı maddenin ikinci fıkrasındaki (yatırılır) kelimesinin (yatırılabilir) şeklinde tadilini arz ve teklif ederim.

Çanakkale

Nusret Kirişcioğlu

Başkanlığa

Altıncı maddeye aşağıdaki fıkranın eklenmesinin oya konması arz olunur.

(Vali veya kaymakamların emrine verilmiş hizmet arabası mevcut ise müracaatçılardan hiç-

bir masraf alınmadan arabalar bu işe de tahsis olunur.)

Çorum
Ahmet Başbüyük

Yüksek Başkanlığa

Altıncı maddenin aşağıda yazılı olduğu şekilde tadilini teklif ederiz.

Rize Siird
İzzet Akçal M. Daim Süalp

Madde 6. — Tahkik memurlarının harcirahları ile mütat nakil vasıtası ücretleri müracaatçılar tarafından Maliye veznesine ve bulunmayan yerlerde belediye veznelerine veya köy sandığına yatırılır.

Memur harcirahlarının tâyiminde Harcirah Kararnamesi hükümleri esas tutulur.

Birden ziyade işler mümkün oldukça aynı günde yapılır. Bir günde birden ziyade iş yapıldığı takdirde görülen işler aynı mahalde bulunursa harcirah ile nakil vasıtası ücreti iş sahipleri arasında müsavi hisselerle, muhtelif mahallerde ise nakil vasıtası ücreti mesafe nazara alınarak mütenasip hisselerle ve harcirah müsavi hisselerle göre taksim edilir. Tahkikat sonunda tecavüzün men'ine karar verilirse tahakkuk ettirilen paranın müteavizden tahsiline de karar verilir. Paranın tahsiline mütedair olan karar fıkrası iera dairelerince infaz olunur.

B. M. M. Başkanlığma

Gayrimenkule tecavüzün def'ine dair kanun teklifinin 6 ncı maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim. Saygılarımla.

Trabzon Milletvekili
Mahmut Goloğlu

Madde 6. — Tahkik memurlarının harcirahları ve zaruri masrafları müracaatçılar tarafından Maliye veznesine yatırılır. Harcirah hesaplanmasında Harcirah Kararnamesi hükümleri esastır.

Müracaatçılardan, mezkûr parayı veremeyecek durumda olduğunu iddia edenlerin bu iddiası ilgili kaymakam veya vali tarafından tahkik olunur. İddia vârit görüldükte bu gibilerle 4 ncü maddenin son fıkrası gereğince vâkı olacak müracaatlarda işbu paralar - bilâhara haksız çıkacak taraftan alınmak üzere - Devletçe ödenir. Tahkikat sonunda varılacak neticeye

göre verilecek kararda masrafların haksız çıkacak taraftan tahsili de hüküm altına alınır. Tahsile mütedair olan karar fıkrası iera dairelerince infaz olunur.

Yüksek Başkanlığa

6 ncı maddenin birinci fıkrasının aşağıdaki şekilde tadilini arz ve teklif ederim.

(Tahkik memurlarının harcirah ve zaruri yol giderleri müracaatçılar tarafından Maliye veznesine yatırılır.

Aynı günde intacı mümkün tahkiklerin giderleri müracaatçılar arasında paylaşılır. Harcirah hesaplarında Harcirah Kararnamesi hükümleri esastır.)

Çanakkale
Nusret Kirişcioğlu

BÂŞKAN — Bu okunan 15 takrirden bir kısmı altıncı maddenin tamamen kaldırılmasını, bir kısmı Adalet Komisyonuna verilmesi hususunu, bir kısmı Maliye ve Bütçe Komisyonlarına verilmesini ve bir kısmı da muhtelif şekilleri istihdaf etmektedir.

Şimdi bunlardan en aykırısından başlayarak sıra ile oyunuzla arzedeceğim. (komisyona verilsin sesleri). (Komisyon ne diyor sesleri).

Müsaade buyurun, efendim; komisyon konuşmak istediği zaman mütalâasını bildirir.

REFET AKSOY (Ordu) Usul hakkında söz istiyorum başkanım.

BÂŞKAN — Buyurun.

REFET AKSOY (Ordu) — Efendim, müzakerede bu maddenin komisyonlara havalesi hakkındaki mütaaddit takrirler karşısında yapacağımız iş şudur: Bu kanun tasarısı iptida Adalet Komisyonunda müzakere ve kabul edilmiştir. Eğer Adalet Komisyonu Meclisin bu müzakeresinde tebellür eden fikirlerden müihem olarak onları benimseyip maddeyi geri almak isterse ondan sonra Maliye ve Bütçe komisyonlarına da havalesi lâzımgelir. Adalet Komisyonu noktai nazarında ısrar ettiği takdirde diğer encümenlere havalesi doğru değildir.

BÂŞKAN — Komisyon sözcüsü buyurun.

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ŞEMİ ERGİN (Manisa) — Muhterem arkadaşlarım; malûmu âliniz olduğu veçhile, bu kanun birçok kereler Yüksek Heyetinizden komisyonu muza gelmiş ve birçok defa tetkik edilmiş bu-

lunmaktadır. Bundan evvelki celsede Yüksek Heyetinizde arkadaşlarımızın ileri sürdükleri fikirler üzerinde durularak dün birkaç komisyon arkadaşlarımızla yaptığımız konuşmaları huzurunuzda arzedeceğim. Binaenaleyh bunun tekrar komisyona iadesinde bir fayda melhuz olmadığını ve Yüksek Meclisin fikrinin ve kararının burada tebellür etmesini arzuiadığımızı ifade edeceğim.

Verilen takrirlerden Göloğlu arkadaşımızın takriri, esas olarak, fakir vatandaşlara, müracaatında kaymakam ve valiler kaani oldukları takdirde masrafların Devlet bütçesinden ödenmesini ve yine 4 neü maddeye yapılan ilâveyle köy meralarına vâkı teevüzde, muhtardan gayri kimseler tarafından yapılan ihbarlarda idari makamın yine hareirah ve masrafının Devlet bütçesinden ödenmesi lâzımgeldiğini ifade eden bir takrirdir. Geçen celsede de bu mevzuda konuşan arkadaşlarımıza komisyon adına cevap verirken, hâdis bir nizamı âmme meselesi olmakla beraber hukuki ihtilâftan mütevellit bir hâdis olduğunu ileriye sürmüş ve hakkı şahsisinin yerine getirilmesini arzuiyan bütün vatandaşların buna mukabil masrafı tekkabül etmesini arzetmiştik. Bu fikrimizde komisyon olarak ısrar etmekteyiz. Bunun dışında, vatandaşlara, idari makamlara bu masrafı vermeyecekleri yolundaki müracatları kabul edersek, tahmin ederim ki Devlet bütçesine büyük masraflar yüklemek suretiyle işi çıkmaza sokmuş bulunacağız.

İzzet Akçal arkadaşımızın takririnde teklif ettiği hususlar, hemen hemen komisyonumuzun kabul ettiği metne yakın bulunmaktadır. Ancak burada fazla olarak birden ziyade işler, mümkün oldukça aynı günde yapılır. Bir günde birden ziyade iş yapıldığı takdirde görülen işler aynı mahalde olduğuna göre hareirah, nakil vasıtası ücreti, işlerin sahipleri arasında müsavi hisseler, muhtelif mahallerde ise nakil vasıtası ücretleri mesafeye nazaran mütenasip hisseler ve harci-rah ise müsavaten taksim edilir.

Biz komisyon olarak buna taraftar olmakla beraber bu metnin kanun içerisinde değil, ve fakat kanunun sureti tatbikını gösterecek İçişleri Bakanlığınca tanzim edilecek nizamnameye dercedilmesini daha muvafık görmekteyiz. Yine İzzet Akçal arkadaşımızın teklifinin sonunda, bizim metinden ayrı olarak yatırılan para tahak-

kuktan fazla bulunduğu takdirde alâkalımın iki sene zarfında talebi üzerine kendisine iade edilir denilmektedir.

İZZET AKÇAL (Rize) — Bunu çıkarmış bulunmaktayız.

Bundan başka bir sey daha var. Müracaatçı parayı yatırmadığı takdirde tahkikata geçilmez yolundaki hüküm de teklifimden çıkarılmıştır. tabii neticesi zaten budur.

SEMİ ERGİN (Devamlı) — Ortakçeoğlu arkadaşımızın teklifi 6. maddenin kanun metninden çıkarılmasıdır. Yapılacak tahkikata sarfedilecek paraları esas olarak tesbit eden bu maddenin kanun içerisinde çıkarılmasının ne dereceye kadar gerekli bulunduğunu yüksek takdirlerinize arz ederim. Komisyon bunda hiçbir zaman Ortakçeoğlu arkadaşımınla hemfikir değildir.

Cevat Ülkü arkadaşımın maddenin komisyona iadesini arzulamaktadır. Biraz evvelki mâruzatında Adalet Komisyonunun daha evvelki iadelerde olduğu gibi dün ve bugün de bunun üzerinde durduğunu ve verilecek kararın yüksek heyetinizce verilmesi icabettiği kanaatinde olduğunu arz ederim.

Ahmet Başbüyük arkadaşımın vali ve kaymakamlar kendi arabalarıyla, makam arabalarıyla bu tahkiklere giderlerse bundan yol masrafı almalarına lüzum kalmaz demektir. Bu, tabii bir neticedir.

AHMET BAŞBÜYÜK (Çorum) — Arabayı tahsis ederlerse.

SEMİ ERGİN (Devamlı) — Vali veya kaymakamın makam arabasının gayrimenkul teevüzün def'i hâdiselerine tahsisine imkân ve ihtimal yoktur. Makam arabası vilâyet içerisinde çıkabilecek her türlü hâdiseye valiyi ulaştırmak için emrinde bulunur. Bu tahkikata gidecek nüfus memuru, tapu memuru veya tahrirat kâtibinin emrine tahsis imkân ve ihtimali mevcut değildir.

Şimdi arkadaşlarım, komisyon olarak mutalâamızı arzetmiş bulunuyoruz. Komisyonun yüksek huzurunuzda getirmiş bulunduğu maddede, tahkik memurlarının hareirahları ve zaruri masrafları şeklinde bir ilâve yapmak suretiyle ve bucak müdürlerinden tahkik salâhiyet ve yetkisini kaldırmış olduğumuza göre, malsandığı olmayan yerlerde bu para bucak belediyesine veya köy sandığına yatırılır. Müracaatçı para-

yı yatırmadığı takdirde tahkika geçilemez. Bu fikranın da çıkarılması suretiyle komisyonun yüksek huzurunuza getirmiş olduğu 6 ne maddenin aynen kabulünü yüksek huzurlarınıza arz eder, takdirinize sunarım efendim.

CEZMİ TÜRK (Seyhan) — Bir soru.

BAŞKAN — Soru soracaklar efendim, buyurun.

CEZMİ TÜRK (Seyhan) — Birinci olarak sorunu öğrenmek istiyorum : Bu, aslında bir asayiş kanunu mudur, yoksa Medeni Kanununun tatbikatını temin eden bir kanun mudur?

ŞEMİ ERGİN (Devamla) — Muhterem Cezmi Türk arkadaşına sorunu arz edeyim : Kanunun başından beri konuşageldiğimiz mevzularda sözler bunu açıklamış bulunmaktadır. Hâdises esas itibariyle vatandaşların gayrimenkullerine vâkı bir tecavüzü önlemek, bir hukuki ihtilâfı bir an evvel halletmek için getirilmiş bir kanundur. Ancak memleketimizde tapuların ve kadastronun tam mânasiyle yapılmamış olduğu, vatandaşların arazi ihtilâflarından mütevellit birbirlerine düşmeleri ve birbirlerine kıymalarının önüne geçmek için bir asayiş ve inzibat kanunu mahiyetini almış bulunmaktadır.

CEZMİ TÜRK (Seyhan) — Bir soru daha soracağım, cevap lütfedin : Devlet, asayiş şahısların, vatandaşların paralarıyla mı temin eder?

ŞEMİ ERGİN (Devamla) — Cezmi Türk arkadaşım, Devlet asayiş vatandaşların paralarıyla mı temin eder, şeklinde bir soru sormakla mevzuu bambaşka bir mecraya götürmüş bulunmaktadır.

Devlet bu memleketin asayiş mevzuubahis olduğu zaman, elbette Cezmi Türk arkadaşım da bilirler, Hükümet ve Devlet bütün otoritesi ve bütün malî imkânlarıyla bunu önlemek için çalışır. Ama burada şahsın bir hakkı, şahsın bir gayrimenkulü mevzuubahistir. Buna asayiş ve inzibat kanunu demekteki maksadımız da şahısların gayrimenkullerinde bundan mütevellit hâdiseleri önlemek içindir. Esasen asayiş ve inzibat önliyen umumî mânada bir kanun kabul etmemeli, toprak asayiş ve inzibatını önliyen bir kanun kabul etmelidir.

CEZMİ TÜRK (Seyhan) — İdari tahkikatın para ile yapıldığı başka bir memleket tanıyor musunuz?

ŞEMİ ERGİN (Devamla) — Cezmi Türk arkadaşımın bu sorusuna cevap verecek durumda değilim, diğer memleketlerde ne şekilde yapıldığını bilmiyorum. Ama bizim kabul ettiğimiz metinde, düşüncemize, bünyemize, realitemize ve kendi vaziyetimize göre bunu böyle yapmanın daha münasip olacağı mütalâasındayım. (Alkışlar).

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Komisyonun metninde harecahtan gayri zaruri masraflar için bir kayıt yoktur. Komisyon, bendenin bu mevzuda yaptığı teklifi uygun karşıladığını ifade etmişti, yeni metni ona göre ıslah etmişler mi? İzahını rica ediyorum.

ŞEMİ ERGİN (Devamla) — Efendim, arzedtiğim gibi maddenin bu metnini geçen celsede konuşan arkadaşlarımızın fikirlerinden ilham alarak hazırlamış bulunuyoruz. Bizim evvelki metinde tahkik memurlarının harecahları, «müracaatçılar» şeklinde ifade edilmişti. Bu kere tahkik memurlarının harecahları ve zaruri masrafları, yol masrafları demektir. Bu şekilde düzeltilmiş bulunuyoruz.

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — İzzet Bey arkadaşımızın verdiği önergede bir günde iki tahkik heyeti olursa bunlar hakkında bir hüküm konması isteniyordu. Sözünü arkadaşımız bu, nizamname mevzuudur buyurdular. Nizamnamenin yapılıp yapılmaması aşağıdaki maddede gelecektir. Şayanı dikkat bir keyfiyettir ki, nizamname mefhumunun karine olarak kanuna konmasında bir mahzur mütalâa ederler mi?

ŞEMİ ERGİN (Devamla) — Hâdisenin bu şekilde cereyanı, bir mahalde aynı günde yapılacak iki tahkikat için tahkika giden memurların ayrı ayrı yol masrafı ve ayrı ayrı harecah almamaları komisyonumuzun da düşüncesi meyanındadır. Bunu aynen kabul etmekle beraber, mütalâa olarak bunu nizamnamede zikretmek ve kanunun metnine koymamak daha doğru olur, diyoruz.

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Nizamname yapılması aşağıki maddede gelecektir...

ŞEMİ ERGİN (Devamla) — O, yüksek heyetinizin bileceği bir iştir. Biz kanun hükümlerine göre mâruzatta bulunuyoruz.

BAŞKAN — Verilmiş muhtelif önergeler vardır. Bunları en aykırı olanından başlamak

üzere tekrar okuyup oyunza arzedeceğiz. Bunlardan en aykırısı olan Hüseyin Ortakçıoğlu'nun 6 ncı maddenin kaldırılması hakkındaki teklifidir; okuyoruz.

(Hüseyin Ortakçıoğlu'nun önergesi tekrar okundu).

BAŞKAN — Bu teklifin dikkate alınmasını kabul edenler.. Etmeyenler.. Dikkate alınması kabul edilmemiştir.

(Cevat Ülkü'nün önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Aynı mahiyette bir önerge daha var, yeni verilmiştir okunacaktır.

Yüksek Başkanlığa

Bu madde hakkında verilen takrirlerin çok çeşitli olması Meclisin kısa zamanda bunlar arasında bir ayırma yapması ve salim bir fikre varması şüphelidir. Halbuki bu kanundan güdülen gaye işin hem âdil hem de süratle halledilmesidir. Bu esasla verilen tekliflerin bir arada daha etraflı tetkik etmek için tasarının Adalet Komisyonuna iadesini teklif ederiz.

Niğde
Fahri Köşkeroğlu

Kayseri
İsamil Berkok

BAŞKAN — Bu önergeler 6 ncı maddenin geri verilmesini istemektedir. Dikkate alınmasını kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmemiştir.

Tadil tekliflerine geçiyoruz.

(Yozgad Milletvekili Hasan Üçöz ve Sivas Milletvekili İbrahim Duyğun'un önergeleri tekrar okundu).

BAŞKAN — Dikkate alınmasını kabul edenler.. Etmeyenler.. Bu önerge de kabul edilmemiştir.

(Tunceli Milletvekili Hıdır Aydın'ın önergesi tekrar okundu)

BAŞKAN — Dikkate alınmasını kabul edenler.. Etmeyenler.. Bu önerge de kabul edilmemiştir.

(Yozgad Milletvekili Yusuf Karshoğlu'nun önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Dikkate alınmasını kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmemiştir.

(Trabzon Milletvekili Mahmut Goloğlu'nun önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Dikkate alınmasını kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmemiştir.

(Rize Milletvekili İzzet Akçal ve Siird Milletvekili Daim Süalp'in önergesi tekrar okundu)

BAŞKAN — Önergenin dikkate alınmasını kabul edenler.. Etmeyenler.. Dikkate alınmamıştır.

(Çanakkale Milletvekili Nusret Kirişcioğlu'nun ikinci önergesi tekrar okundu)

BAŞKAN — Önergenin dikkate alınmasını kabul edenler.. Etmeyenler.. Dikkate alınmamıştır.

(Bolu Milletvekili Mahmut Güçbilmez'in önergesi tekrar okundu)

BAŞKAN — Komisyon iştirak ediyor mu?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ŞEMİ ERGİN (Manisa) — Maddemiz bunu içine almaktadır.

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Mesele yok.

BAŞKAN — Encümen nazara almaktadır. Takriri oya arzettiğim.

(Bolu Milletvekili Mahmut Güçbilmez ve Tokad Milletvekili Ahmet Gürkan'ın takrirleri tekrar okundu)

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Vazgeçtik.

BAŞKAN — O halde Gazi Yiğitbaşımın birinci önergesinde geçen fıkrayı okuyoruz.

Kararı tebliğinden bir hafta zarfında yatırılmayan haremrahların bir misli fazlası ceza olarak tahsil olunur.

BAŞKAN — Oyunza arz ediyorum; kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmemiştir.

Gazi Yiğitbaşı'nın ikinci önergelerindeki fıkrayı okutuyorum.

(Müracaatçı şayet muhtar veya belediyeden tasdikli ilmühabere müstenit, yoksulluğundan parayı yatıramadığı takdirde haremrah evvelen Hazineден ödenir. Bilâhara haksız çıkan taraftan alınır.)

BAŞKAN — Oyunza arz ediyorum; kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmemiştir.

(Çanakkale Milletvekili Nusret Kirişcioğlu'nun (yatırılır) kelimesinin (yatırılabilir) şeklinde tadiline dair önergesi tekrar okundu)

NUSRET KIRIŞCIOĞLU (Çanakkale) — Geri aldım; üçüncü fıkra ile bu nokta temin edilmiş bulunmaktadır.

BAŞKAN — O halde oya arzettiğim. (Çorum Milletvekili Ahmet Başbüyük'ün önergesi tekrar okundu.)

AHMET BAŞIBÜYÜK (Çorum) — Tavzih için bir noktayı izah edeceğim, müsaade buyurun.

BAŞKAN — Oylama sırasında söz verilemez. Önergeyi nazarı itibara alanlar... Almiyanlar... Nazarı dikkate alınmamıştır.

(Yozgad Milletvekili Niyazi Ünal Alıclı ve arkadaşlarının önergesi tekrar okundu)

BAŞKAN — Bütçe Komisyonunun bir diyeceği var mı? (Yok sesleri) Maddenin Bütçe Komisyonuna havalesini isteyen bu tavrı reyî âlinize arz ediyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Maddenin komisyondan gelen yeni şeklini okutuyorum.

MADDE 6. — Tahkik memurlarının harcırahları ve zaruri masrafları müracaatçılar tarafından Maliye veznesine yatırılır. Harcırah hesaplanmasında Harcırah Kararnamesi hükümleri esastır.

Tahkikat sonunda tecavüzün men'ine karar verilirse, tahakkuk ettirilen paranın mütecevizden tahsiline de karar verilir.

Bu pranın tahsiline mütedair olan karar fıkrası iera dairelerince infaz olunur.

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Arkadaşlar, komisyonun yeni metninde tahkik memurlarının harcırahları ve zaruri masrafları tâbiri vardır. Zaruri masraflar tâbirinden kasdedilen mânâyı burada geçen müzakeresini takip edenler belki anlarlar; fakat bilmiyenler için tereddüdü mucip olabilir. Daha vazih olması için bunun (zaruri nakil masrafları) veya (zaruri yol masrafları) tarzında olması daha uygun olur kanaatindeyim. Bendeniz (zaruri nakil masrafı) olması şeklinde bir tavrî sunuyorum, kabul veya ret Yüksek Heyetindedir.

BAŞKAN — Verilen tavrî okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

6 nci maddenin ilk fıkrasının komisyondan gelen yeni metnine «zaruri nakil masrafları» kelimelerinin konması suretiyle aşağıdaki şekilde kabulünü arz ve teklif ederim.

Bolu

Mahmut Güçbilmez

Madde 6. — Tahkik memurlarının harcırahları ile zaruri nakil masrafları müracaatçılar tarafından maliye veznesine yatırılır.

BAŞKAN — Komisyon.

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEMİ ERGİN (Manisa) — Efendim, «harcırahlar ve zaruri masraflar» kelimesinin içerisinde, tahkik memurunun yevmiyesi ve nakil vasıtası ücreti dâhil bulunmaktadır. Bunu komisyon böyle mütalâa etmektedir. Maliyeci arkadaşlarımızın da fikirleri aynı merkezdedir.

BAŞKAN — Komisyondan sual soruyorlar.

İZZET AKÇAL (Rize) — Adliye Harç Tarifesi Kanununda ve Harçlar Kanununda (ve-saiti nakliye) ibaresi kullanıldığı halde komisyon neden burada (zaruri nakil vasıtası) tâbiri kullanmaktadır? Bu bir.

İkincisi; kaymakam veya vali köyde bulunabilir, nahiye merkezinde bulunabilir. Müracaatçıları, nakil vasıtası parası ile, harcırahı götürüp kaza merkezindeki malsandığına yatırmak mecburiyetinde bulundurmaktasınız. Bunda ısrar gösterecekler midir? Eğer kaymakam köyde ise ve şikâyet kendisine orada yapılır ve para köy sandığına yatırılırsa tahkikatın ierası kaymakamdan derhal istenebilmelidir.

Üçüncü sualim: Bir günde birden fazla tahkikat yapılması halinde nakil vasıtaları ücreti ile harcırahın taksimini, Adliye Harç Tarifesi ve Harçlar Kanunu mütalâa etmiş bulunmakta idi. Şimdi bunu nizamnameye tâbi tutmakta Adalet Komisyonunun maksadı nedir?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEMİ ERGİN (Devamla) — Efendim, harcırahların ve zaruri masrafların içerisinde bulunan nakil vasıtası, elbetteki, mahallinde kullanılabilir mütat nakil vasıtalarından ibaret olacaktır. Bunu başka türlü anlamaya imkân ve ihtimal yoktur.

Kaymakam veya vali köyde bulunduğu takdirde kendisine vâkı olacak bir müracaatta, müracaatçı bu parayı maliye veznesine yatırmadığı için kaymakam ve valinin bu tahkikatı yapamayacağı yolundaki suale gelince esasen maddeye vermiş bulunduğumuz son şekilde müracaate parayı yatırmadığı takdirde tahkikata geçilemez fıkrası çıkarılmıştır. Bugün köyde, nahiye, kaymakama, valiye bir müracaat vâkı olduğu takdirde, hattâ tahkikatın acele yapılması isteniyorsa paranın sonradan Maliye veznesine yatırılmasıyla tahkikat pekâlâ yapılabilecektir. Son olarak; bir günde birden fazla tahkik yapıldığı zaman bunların harcırahı hakkında ne şe-

kilde hareket edileceğine dair ve Hareirah Kanunundaki hükümlere göre muamele yapılması hakkında İzzet Akçal arkadaşımızın verdiği tavrın neden aleyhinde bulunduğumuz sorulmaktadır. Bunu biraz evvel heyetinize arz ettik ve yüksek heyetiniz de bu mâruzatımızı kabul ederek arkadaşımızın tavrını ret buyurdunuz. Arkadaşımızın fikirlerine komisyon olarak iltihak ediyoruz. Yalnız bunun yeri kanunun metni değil, nizamnamedir, diyoruz ve metnimizin aynen kabulünü istirham ediyoruz.

BAŞKAN — Mahmut Güçbilmez'in tavrını tekrar okutuyoruz.

(Bolu Milletvekili Mahmut Güçbilmez'in tavrı tekrarı okundu).

BAKŞAN — Dikkata alanlar... Alınmamıştır.

Şimdi komisyondan gelen yeni formülü bir daha okutuyorum.

MADDE 6. — Tahkik memurlarının hareirahları ve zaruri masrafları müracaatçılar tarafından Maliye veznesine yatırılır. Hareirah hesaplanmasında Hareirah kararname hükümleri esastır.

Tahkikat sonunda tecavüzün men'ine karar verilirse, tahakkuk ettirilen paranın mütecevizden tahsiline de karar verilir.

Bu paranın tahsiline mütedair olan karar fıkrası iera dairelerince infaz olunur.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

7 nei maddenin müzakeresine geçiyoruz.

MADDE 7. — Tecavüzü defi edilen kimse mahkeme kararı ile kendine teslim edilmeksizin o gayrimenkule tecavüz ederse birinci maddeye göre tecavüzü defi edilmekle beraber sulh mahkemelerince iki aydan altı aya kadar hapis cezasına mahkûm edilir.

Eğer bu tecavüz işlerinden velev birisi silâhlı olan birkaç kişi yahut silâhlı olmasa bile on kişiden fazla şahıslar arasından ika olunursa altı aydan iki seneye kadar hapis cezası verilir. Bu dâvalar acele olarak rüyet olunur.

AHMET BAŞIBÜYÜK (Çorum) — Bu kanunun hemen hemen ruhunu teşkil eden madde üzerine gelmiş bulunuyoruz. Eski kanunun Şimdiye kadar muvaffak olamamasının sebebi; bu madde müeyyidelerinin çok eksik olması, bilhas-

sa müeyyidenin para cezasından ileri gidememiş olmasıdır.

Hepinizin bildiği üzere suçların takibinde üç yol vardır :

Birincisi, re'sen takip edilen suçlardır : Katil, ırza geçme ve sair suçlar gibi.

İkincisi, şahsi dâva ikamesi suretiyle müddei umuminin harekete getirildiği dâvalardır.

Bir de doğrudan doğruya, müddei umumiye karıştırmaksızın, mahkemelere müracaat edilmek suretiyle takip edilen dâvalar mevcuttur. Görüştüğümüz yedinci madde re'sen takibi icabettirmektedir.

Arkadaşlarım, hemen hemen hısım akraba, konu komşu arasında fevrî olarak tahaddüs eden bu dâvaları re'sen takibetmek, yani neticesi itibariyle mahkemeye düştükten sonra bir daha bu dâvalardan feragat edilmemesi kanaatimece cezai bakımdan hatalı bir yoldur. Bu gibi dâvalar feragatle düşmediği takdirde konu komşu, hısım akraba ve aynı köyde ve hattâ aynı çatı altında bulunan kimseler birbirlerine düşman kesilecek ve kendi arzu ve muvafakatleri hilâfında hapishanelerde yatacaklardır.

Yedinci madde iki fıkradan ibarettir. Birincisi sulh mahkemelerince görülecek suçlardır ki cezası iki aydan altı aya kadar hapistir. Bu fıkranın, şahsi dâva ikamesi suretiyle tahrik edilmesi lâzımdır; bunun için bir önerge veriyorum.

İkincisi silâhlı işlenen suçlardır ki muhakemelerinin asliye mahkemelerinde görülmesi icabeder. Madde de bu şekildedir. Bunun re'sen takibinde zaruret vardır. Eğer birinci fıkrayı şahsi dâva ikamesine inkılâp ettirmezsek birçok vatandaşlar, konu komşu, hısım akraba ve köylüler arasında daimî surette ihtilâfı devam ettirmek gibi bir yola girilmiş olur.

BAŞKAN — Gazi Yiğitbaşı.

GAZİ YİĞİTBAŞI (Afyon Karahisar) — Sayın arkadaşlar; lâğvını istediğimiz 2311 numaralı Kanunda birinci defa tecavüz eden kimse, tecavüzden men edildiği sırada, bunun oğlu, kızı, karısı tarafından tekrar tecavüz edildiği takdirde, tecavüz birinci defa vâkı olmuş gibi yalnız menî kararı ile iktifa ediliyor ve bundan dolayı tecavüzlerin önüne geçilemiyordu. Şimdiki tedvin ettiğimiz maddede (Oğlu, karısı, kızı... tarafından) kaydı yoktur. Aynı suretle tecavüzleri önleyememiş bulunaca-

gız. Bundan dolayı bu madde ile, birinci defa tecavüzü menedilen kimsenin mahkeme kararı ile bu gayrimenkul teslim edilmeden, oğlu, kızı veya karısı tarafından tekrar tecavüz edildiği takdirde bu tecavüz mükerrer addedilmelidir. Ben ona göre ceza verilmesine dair bir takrir veriyorum. Bunun kabulünü rica ederim.

BAŞKAN — Buyurun Ahmet Gürkan.

AHMET GÜRKAN (Tokat) — Muhterem arkadaşlar, bu kanunu işletecek olan maddeye gelmiş bulunuyoruz. Müeyyideyi teşkil eden bu madde içine, kanaatince, bir fıkra ilâve etmek lâzımdır ki, o da şudur : Tecavüzü tekrarlayan adam için elbette ki, kanuna göre onun cezası verilir, fakat bu mükerrer tecavüzler en çok katil hadiselerini doğurmaktadır. Onun için bendeniz, karardan sonra tecavüzü tekrarlayanların muhakemelerinin mevkufen yapılmasını âmir bir hükmün maddeye konmasını istiyorum. Fakat hukukçu arkadaşlarımızın bunda dokunacakları bir nokta olacaktır, diyeceklerdir ki: Muhakeme neticelenmeden evvel suçlunun mevkufiyetine karar vermek antidemokratiktir. Fakat size bir misal vereyim; geçen sene hayvan hırsızlığı suçu işleyenler için vaz'edilmiş olan mevkufiyet halinin kaldırılması hakkındaki Hükümet teklifini yüksek Meclis kabul etmemiştir; çünkü asayişe taallük eden bir meseledir. Binaenaleyh emsal de vardır, tecavüzü kararından sonra vâkı olanların muhakemelerinin mevkufen devam etmesi doğrudur, kanaatindeyim. Teklifimin kabul edilmesini rica ediyorum.

BAŞKAN — Mahmut Güçbilmez.

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Arkadaşlar, bu kanundan beklenen neticeleri alabilmek için bu madde üzerinde Ahmet Gürkan arkadaşımızın teklifinin bir başkasını bendeniz de teklif etmekteyim.

Yedinci maddenin birinci fıkrası biraz evvel Ahmet Başbüyük arkadaşımızın izah ettiği gibi sulh mahkemelerine aittir. İkinci fıkrada ceza şiddetlendirilmiştir :

(Eğer bu tecavüz, içlerinden velev birisi silâhlı olan birkaç kişi, yahut silâhlı olmasa bile on kişiden fazla şahıslar tarafından ika olunursa altı tydan iki seneye kadar hapis cezası verilir.) Şimdi burada suçun silâhlı işlenmiş olması ve silâhsız olsa bile 10 kişiden fazla

kimseler tarafından toplu bir hâlde tecavüz yapılması cezayı teşdit sebebi alınmış ve ceza 2 seneye kadar çıkarılmıştır. Fakat bu ağır cezaya rağmen yine intibaha gelmiyerek, birçok yerlerde görüldüğü gibi, iş bir iddiaya bindi fehvasıma, tecavüze devam ederlerse, bu gibi mütecevizlerin tecavüz ve tecasürlerini evvelden önlemek için bendeniz yalnız bu ikinci fıkra hükmü ile mahkûm olanların tekrar tecavüzde buldukları takdirde muhakemelerinin mevkufen yapılmasını teklif ediyorum. Teklifim şudur : «İkinci fıkra ile hüküm giyenlerin duruşmaları tutuklu olarak yapılır.» Takdir yüksek heyetinizindir.

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ŞEMİ ERGİN (Manisa) — Ahmet Başbüyük arkadaşımız, 7 nci maddenin birinci fıkrasında yazılı olan hükümlerde takibatın şahsi şikâyete bağlı olmasını arzulamaktadır.

Meveut metnimize göre, kanunun birinci maddesine göre vâkı müdahalelerde vatandaşın müracaatı üzerine idari merciler gayrimenkule tecavüzü menederler. Meni keyfiyeti tatbik ve infaz olunduktan sonra yeniden müdahale vukubulduğu takdirde vatandaşın idari makama yapacağı müracaat üzerine idari makam yeniden gayrimenkule tecavüzü defî ve menetmekle beraber evrakı, yedinci maddedeki ceza hükümleri tatbik edilmek üzere saveciğe gönderir. İkinci müdahalede vatandaşın idare makamına yaptığı şikâyet ve verdiği dilekçe aynı zamanda bu işin ceza takibatını da mündemiç bulunmaktadır ve bu hadiselerin önüne geçmek için ayrıca saveciğe bir şikâyet mevzuubahis olmaması gerekir.

Gazi Yiğitbaşı arkadaşımız «hısm ve akrabaları tarafından ikinci defa tecavüzde bu cezai hükümleri onlar hakkında da tatbik edelim» demektedirler. Şahıslara ait bulunan cezanın bu şekilde tatbiki prensiplere aykırı bir mütalâadır. Komisyonumuz bu mütalâaya iştirak etmemektedir.

Ahmet Gürkan arkadaşım bu kabîl dâvalarının mevkufen yapılmasını arzulamaktadır.

Mahmut Güçbilmez arkadaşımız da ikinci fıkradaki hükmün tekerrürü halinde, takibatın mevkufen yapılmasının metinde yazılı bulunmasını istemektedir. Malûmunuz olduğu ve ghile, kâblelhüküm tevkîfin antidemokratik olduğunu Yüksek Heyetiniz kabul etmiş ve geçen sene

kablelhüküm tevkiî Türk Ceza Kanunu metninden çıkarmış bulunuyorsunuz. Hâkim hâdisenin mahiyetine ve bilhassa ikinci fıkraya göre işlenen suçun vasfına nazaran her zaman duruşma sırasında tevkiî salâhiyetini haiz bulunduğuna nazaran bu hükmün ayrıca madde metnine ilâvesine komisyonumuz taraftar olmamaktadır. Yüksek takdirlerinize sunarız.

MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — Efendim; komisyonun getirdiği maddeye göre her iki fıkrada da re'sen takibat yapılabilecek midir, yapılamıyacak mıdır?

Şimdiye kadar re'sen takibat yapılamıyordu. Temyiz 4 nœü Dairesi re'sen takibat yapılamıyacağını bildirmiştir.

SEMİ ERGİN (Devamla) — Temyiz Mahkemesi Dördüncü Ceza Dairesinin son içtihadından haberdar değilim. Ama yeniden tedvin etmekte bulunduğumuz kanun metninden şöyle anlıyoruz; gayrimenkule tecavüz ikinci defa vâkı olduğu takdirde bu tecavüzün men'ini talep eden şikâyet dilekçesi aynı zamanda cezai takibat yapılması mânasını ifade etmektedir.

AHMET BAŞIBÜYÜK (Çorum) — Şimdi buyurduğunuz şeyi kabul ettiğimiz takdirde keyfiyet şahsi şikâyete bağlı demektir, bunun mânası bu olduğuna göre bu hükmü maddeye koyalım diyoruz. Suçun tekevvün edebilmesi için ikinci müdahalenin vuku bulması esastır. Şu halde kaymakam tahkik etmeden evrakı müddeiumumiliğe göndermiyecektir.; buyurduğunuza göre şahsi şikâyete bağlı demektir bu sebeple de metne koymak lâzımdır. Hepimiz bunun içinde hocalamakta idik.

SEMİ ERGİN (Devamla) — Başibüyük arkadaşına ifade edeyim: İkinci defa tecavüzden dolayı vatandaşın vereceği dilekçeyi şurada hülâsa edebilirsek diyecektir ki; «Fîlân tarlama vâkı tecavüzden dolayı yapmış olduğum müracaat üzerine müdahalenin men'ine karar verilmişti, bu da infaz olunmuştur. Aneak bugün haber alıyorum ki, bu vatandaş tekrar tarlama tecavüz etmiştir, men'ini rica ederim.» Dilekçe aşağı yukarı bu mahiyettedir. Binaenaleyh bu dilekçe üzerine idari makamın, yeniden yapacağı tahkikat neticesinde tecavüzü defi ve men etmekle beraber, re'sen evrakı saveciya tevdi edecektir. Şahsi şikâyete, Ahmet Başibüyük arkadaşımızın dediği gibi, vatandaşın dilekçesine cezanın ayrıca verilmesini istiyorum şeklinde

bir cümle ilâvesine lüzum yoktur. Bu ikinci tecavüz hâdisesi re'sen takibatı müstelzimidir. Aksini kabul edersek Yüksek Heyetinizin kanunun başından beri hassasiyetle durduğu, hal meydana gelir. Yani zengin vatandaş, dâvayı açan, vaziyeti bozuk vatandaşları maddi bakımdan temin etmek suretiyle pekâlâ onların feragatini temin edebilir. Maksadımız feragati temin edemeleri için takibatın re'sen yapılmasını sağlamaktır.

BAŞKAN — Mahmut Güçbilmez, soru mu?

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Mükabil mârûzatta bulunacağım.

BAŞKAN — İzzet Akçal, soru mu?

İZZET AKÇAL (Rize) — Hayır, konuşacağım.

BAŞKAN — Hâmid Şevket Bey, soru mu?

HÂMİD ŞEVKET İNCE (Ankara) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Müsaade buyurun, evvelâ Mahmut Güçbilmez, sonra İzzet Akçal; ondan sonra zatiâliniz konuşacaksınız.

Buyurun Mahmut Bey.

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Aziz arkadaşlarımız, sayın komisyonun muhterem sözcüsü arkadaşımızın, bizim tekerrür halinde duruşmanın mevkuften yapılmasına mütedair teklifimize cevap olarak arzettiği eihet bunun antidemokratik olduğu hususudur. Yüksek heyetiniz iyi hatırlıyacaktı; aynı görüşle, aynı mülâhaza ile yüksek heyetinize bir kanun getirilmişti; hayvan sirkatinin men'ine dair olan kanundaki hükümden evvel tevkiî maddelerinin kaldırılmasına dairdi; memleketimizin bünyesini iyi bilen milletvekilleri olarak sizlerin bu teklif karşısında teklif aleyhinde saatlerce konuştunuz, büyük bir galeyana ve heyecana gösterdiniz; neticede bu kanunun geri alınması zarureti hâsıl oldu.

Memleketin bünyesi ne ise kanunun ona göre olması lâzımgelir, hukuk kaideleri gökten inmez ve hiçbir zaman tabii hukuk nazariyatı ile hareket etmek mecburiyeti yoktur. Esasen antidemokratik tâbiri ve bunun ölçülerinin ne olduğu maalesef bugüne kadar ilâna edici derecede halledilmiş değildir. Zaten bu 2311 numaralı Kanun normal bir kanun değildir. Binaenaleyh normal bir kanun olmadığı ve mahiyeti, vasfı itibariyle esasen tedbir mahiyetinde ve vasfında bir kanun olduğu için bu kanunun içerisinde bu şekilde hü-

kümlerin bulunması antidemokratik de telâkki edilemez. Kaldı ki bendenizin teklifim; memlekette cinayetlere kadar giden, hattâ iki köy arasında karşılıklı müsademelere münceer olan kütleli hareketleri önlemek içindir. İkinci fıkrada diyor ki: «Eğer bu tecavüzü işleyenlerden velev birisi silâhlı olan birkaç kişi yahut silâhlı olmasa bile 10 kişiden fazla şahıslar tarafından ika olunursa altı aydan iki seneye kadar hapis sezası verilir.» Tasavvur ediniz ki arkadaşlar, kütle halinde 10 kişiden fazla bir kalabalık veyahut adeden daha az fakat silâhlı bir kalabalık tecavüz yapıyor. Bu mütecevizler iki seneye kadar hüküm giyiyor, buna rağmen ıslah olmuyorlar. Bu cezalar vatandaşı yola getirememiş, âmmenin emniyet ve asayişini koruyamamış, o yine silâhlı ve kütleli tecavüze devam etmekte ise bu tekerrürde suçlunun eli kolu serbest olarak muhakeme edilmesi caiz olabilir mi? Bunun tevkifi yerinde olmaz mı? «Mevkufen yapılacak» hükmü burada yer alırsa bunu bilenler bir daha cesaret edebilirler mi? Gaye budur; kütleli bir silâhlı tecavüzü önlemektir. Kabulünü rica ediyorum. (Doğru doğru sesleri)

BASKAN — İzzet Akçal.

İZZET AKÇAL (Rize) — Arkadaşlar; bir suça muttali olan C. saveisi doğrudan doğruya takibat yapar, yahut bâzı hallerde ancak şikâyetnameye ve dâvayı şahsiye bağlı olarak takibata tevassül eder veyahut takibat icrası izne mütevakkıftır, izin verilir, takibata başlar. Bu gibi hallerde, bu kanunun mevzuuna giren işlerde, gerek birinci fıkrada, gerek ikinci fıkrada C. saveisinin doğrudan doğruya harekete geçmesi, bu kanunun işlenmesi bakımından mutlaka lâzımdır. Bu güne kadar bu kanundan kâfi miktarda istifade edilememesi ve şikâyet olunması sebepleri üzerinde durmak icabeder. Bu kanunun işliyebilmesi için bir şikâyetname verilmesini şart ittihaz etmişlerdi. Kanunda böyle bir sarahat olmakla beraber, Temyiz Mahkemesi 4 nolu Ceza Dairesi bundan 1 ay kadar evvel verdiği karar ile doğrudan doğruya takip yapılabilir noktai nazarı iltizam etmiş bulunmaktadır. İki karar arasında mübâyenet bulunduğundan dolayı iş heyeti umumiyeye gitmiştir, zannedirim bu hafta içinde heyeti umumiyeden bu mübâyeneti izale edecek bir karar istihsal edilecektir. Kanaatimce, Dördüncü Ceza Dairesinin son ittihaz ettiği karar yerindedir. Zilyedliği

himaye etmek arzusu ile bu kanunu çıkarmak azmindeyiz. Zilyedin hakkına tecavüz vâkı olmuştur, bu tecavüz idari makamlara tahkik edilmiş, men'ine karar verilmiştir. Vatandaşın artık bu gayrimenkule tecavüz etmesi bir suçtur; inzibatı, intizamı bozar. Bununla mütecevizin yakınlarının yahut mütecevüzünaleyhin alâkası ikinci derecededir. Asıl alâkalı, cemiyettir. Otorite, sahibinin otoritesidir, topluluğun otoritesidir. (Bravo sesleri). Bu itibarla kanaatimce kaymakama bir şikâyetname verilecek, tekrar tecavüz etmiştir, menedilecek. Şikâyetnameyi alan kaymakam tecavüzü menettikten sonra Cumhuriyet saveisine takibat yapıyarak tevdi edecek.

Dâvanın takibini şikâyetname verilmesine mutavakkıf kılmaktayız, bu hal tehlikeli bir iştir. Kaza kuvvetini, idari kuvvetin emrine râmetmemek lâzımdır; takibat işlerinde bilhassa buna itina etmeliyiz.

Tekrar tecavüz vâkı olduğu takdirde şahıs kaymakama müracaat eder, valiye müracaat eder, idari otoriteyi tahrik eder, menedin der; tekrar tecavüz edilmiştir, tahkikat evrakı elinizdedir, menedin, diye talepte bulunur. Fakat ayrıca Cumhuriyet saveisine şikâyetname verilmesine lüzum yoktur. Saveya da doğrudan doğruya müracaat eder, takibat yapın der. Bir ihbar kâfidir. Hattâ kendisi müracaat etmiyebilir; her hangi bir vatandaş idarece menedilmiş olan filân gayrimenkule tekrar tecavüz vâkı olmuştur, haber veriyorum der; Cumhuriyet saveisi veya onun emirlerini ifa ile mülkel olan zabıta makam ve memuru işi tetkik eder, vârit görürse hazırlık tahkikatı evrakını ikmal edip saveya verir. Savei bunun üzerine deliller yeter derecede ise dâva açar.

Vatandaşı ikinci defa müracaattan dolayı ayrı bir masrafa, bir şikâyetname yazma, pul ılsakı masrafına mahkûm etmemek lâzımdır. Bir istidayı, teslim buyurursunuz ki; nahiye, kaza ve hattâ vilâyetlerde 5 lira almada bir arzuhale yazmaz. En ucuz bir istida bir liraya yazılır. Bu da köylü için mühim bir meblâğdır; çoluk çocuğu ile bir günlük nafakasıdır. Bu maddeyi bugün 4 nolu Ceza Dairesinin anlamakta olduğu şekilde Adalet Komisyonunun anlaması ve anlayışını zabıtlara geçirilmesi suretiyle tesbit ettirmesi lâzımgeldiği kanaatindeyim. Maksadım şudur:

Tecavüzü menedilen şahıs tekrar gayrimenkule tecavüz ettiği takdirde Cumhuriyet saveisi doğrudan doğruya takibat yapar, re'sen takibat yapar, ayrıca idare merciî tecavüzü meneder. Bunun için yazılı şikâyete lüzum yoktur.

Mâruzatım bundan ibarettir.

BASKAN — Hâmid Şevket İnce buyurun.

HÂMİD ŞEVKET İNCE (Ankara) — Muhterem arkadaşlar, bu maddeye dair zait tafsilâta ihtiyaç var mı bilmem? Fakat önüme aldığım notların yarısından ziyadesini muhterem İzzet Akçal arkadaşım izah etti. Burada bence maddenin ruhunu teşkil eden husus şudur :

Devlet otoritesini teşkil eden bir makam bir karar almıştır. Yani bir yedin ref'ine hüküm vermiştir ve bu hüküm icra olunmuştur. İcraya muhalefet eden adam hakkında nitekim bizim Ceza Kanunumuzda olduğu veçhile orada da savei re'sen harekete geçer. Bir ihbara, istikâya, imzalı veya imzasız, haber vermeye icap yoktur. Orada ceza bir sençden başlar, daha ağırdır. Burada bir aydan altı aya kadardır ve mütecavizleri silâhlı olduğu takdirde altı aydan başlar. Bunun sebebi, Devleti temsil eden ve bir hakkı tesbit eden karara muhalefet ederek tekrar buraya neden gelip el koydun? diyoruz. Mevzu, budur. Buraya şikâyet, ihbar vardır. Zaten müddeiumumi suçtan ne ile haberdar olur? İmzalı veya imzasız yazılı ihbarlarla, kahvehanede otururken falan adamın karara muhalefet ederek yine falan yere tecavüz ettiğini öğrenmesiyle savei harekete geçer. Binaenaleyh böyle bir suçtan feragat doğru olmaz. Feragat bilhassa ceza kanunda doğrudan doğruya şahsın kendi şeref ve haysiyetine, ırz ve namusuna taallük eden mevzularda derpiş olunan hususlardır; âmme ondan ikinci derecede müteessir olur. Filân adamın şerefine taarruz edilmiştir; âmme bundan müteessir olur. İşte feragat onun için ceza kanunda bâzı müstesna vaziyette kabul edilmiştir. Burada feragat olmaz. Cezanın azlığı veya çokluğu feragatin mevcudiyetini davet edemez.

Tevkif meselesine gelince; Mahmut Güçbilmez arkadaşımız eski bir hukukçudur. Geçen sene Ceza Usulü Kanununun 200 nêü maddesinin son fıkrasını ortadan kaldırdık. Cezanın umumi hükmü varken yani Ceza Muhakemeleri Usulünün 104 nêü maddesindeki umumi hüküm varken, hâkimin takdir yetkisini mevcut iken

Ceza Usulünün memlekette yarattığı ıstırapları gördükten sonra bu madde kanuniyedeki takyidi kaldırdık. Şimdi bunu mutlaka mevkuften devam ettirelim demek doğru değildir. Hattâ Mahmut Güçbilmez arkadaşımıza hatırlatırım; katil fiillerinde, adam öldürme suçlarında bile hâkim delilleri kâfi görmezse muhakemenin gayrimevkuf olarak devamına karar verebilir ve hâkim ne vakit suçun o şahıs tarafından işlendiğine kanarsa o zaman tevkif eder. Bizim Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunumuz Alman Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun hemen aynıdır. Bugün Alman Milleti hangi usule tâbi oluyorsa bizim bunun haricine gitmemizi doğru bulmuyorum.

Teklif çok sarıhtır. Adalet Komisyonunuzun izahı veçhile maddenin aynen kabul edilmesi adalet, hakkaniyet ve emsali hâdisata uygun olur.

PERTEV ARAT (İzmir) — Muhterem arkadaşlar; Mahmut Güçbilmez ve Ahmet Başbüyük arkadaşlarımızın teklifleri üzerinde Hâmid Şevket İnce arkadaşımız bir az konuştular. Mevzun ehemmiyeti itibariyle bir ilâvede bulunmayı arzu ediyorlar.

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Mahiyet farkı var.

PERTEV ARAT (Devamla) — Binnetice Hükümden evvel tevkif istiyorsunuz.

İlk evvel şunu arz edeyim ki; bâzan tatbikatta görüldüğü gibi, tevkif müessesesi bir ceza müessesesi, bir tedbir müessesesidir. Ceza Usulü Muhakemeleri Kanununa göre suçun işlendiğini delilleriyle şahidlerle tesbit eden makam, kaçacağı veya tahkikatı işkâl edeceği, aynı zamanda memleketin emniyetini zedeleyici, asayişî ihlâl edici bir hareket vuku bulacağı kanaatine varırsa, mevcut hükme tevfikân tevkif kararı verebilir. Fakat tahkikattan evvel bu hükmün ne olacağı bilinmeden tevkife gitmek, - Mahmut Güçbilmez arkadaşımın tarifi yapılmamış demesiyle beraber - tamamiyle antidemokratiktir. Demokrat Parti muhalefette iken bunun için feryat ettik. Geçen sene Büyük Millet Meclisi, Türk Ceza Kanunundan mecburi tevkife ait 200 nêü maddeyi ve Millî Korunma Kanununun buna ait maddesiyle, Meshut Suçlar Kanununun 13 nêü maddesini ilga etmiş bulunmaktadır.

Daha dün bu gibi antidemokratik hükümleri

kanunlardan kaldırmış olan Büyük Millet Meclisinin bugün aynı yola gitmesi hatayı azim olur. Bu itibarla verilmiş olan takrirlerin reddini arz ve teklif ederim.

AHMET GÜRKAN (Tokad) — Arkadaşlarım, herkes kendi dâvasını ispat için kendisine yarayan dillileri ileri sürmektedir. Hiçbir arkadaş bundan evvelki hayvan hırsızlığından suçlu olanlar hakkında kablelhüküm verilen mevkufiyet halinin kaldırılması hakkındaki Hükümet teklifinin reddedildiğini ifade etmedi.

Yalnız Meşhud Suçlar Kanununun mevkufiyete taallük eden maddesinin haklı olarak kaldırılmış olduğunu biliyoruz. Çünkü orada mevkufiyet kararını vermek hâkimden evvel müddeiumumide idi. Bu, müddeiumuminin elinden alınmış hâkime bırakılmıştır. Binaenaleyh asayişe müteallik olan bu hususta kablelhüküm mevkufiyet kararının verilmesi doğrudur. Kanaatimde ısrar ediyorum.

MEHMET DAİM SÜALP (Siird) — Muhterem arkadaşlar, komisyon sözcüsü arkadaşımız izahları neticesinde re'sen takibat yapılır şeklindeki kanaatimize iştirak buyurdular ve maddeden anlaşılacaktır dediler. Halbuki bunca münakaşalardan sonra nihayet maksadın ne olduğunu öğrenebildik. Biz ki, bu işle meşgulüz, kanun vaz'ediyoruz, ancak münakaşalardan sonra fikri maksudu anlıyabiliyoruz. O halde sarih değildir. Tatbikatçılar ve vatandaşlar sarih hüküm istemektedirler. Bu itibarla bendenizin kanaatim, mademki re'sen takibatı kabul ediyoruz, bu cümleyi maddeye ithal etmek icabeder. Bu suçlarda re'sen takibat yapılır, ibaresinin maddeye konması lâzımdır.

İkinci fıkrada (on kişi) tâbiri vardır; tecavüz on kişi veya daha fazla şahıslar tarafından ika olunursa bu ceza verilecektir. Bu ya dokuz kişi olursa, ya sekiz kişi olursa? Buradaki on haddi nereden ve nasıl kabul edilmiştir. (Ceza Kanunundan sesleri).

Bendeniz bu haddi fazla bulmaktayım, Beş kişiden fazla şahıslar bu suçu işledikleri takdirde bu ceza tatbik edilmelidir kanaatindeyim.

BAŞKAN — Mazhar Özsoy, buyurun.

MAZHAR ÖZSOY (Maraş) — Arkadaşlar; hukukçu arkadaşlar bilirler bir suçta biri maddi, diğeri mânevi olmak üzere iki unsuru vardır. Bunu ifade ettikten sonra esas mevzuata geçiyorum.

Şimdi bir gayrimenküle her hangi bir kim-

senin ilk tecavüzü menedildikten sonra ikinci defa vâkı tecavüzünden dolayı kaymakam veya valiye müracaat olunması ve kaymakam veya valinin ikinci defa meni kararı vermesi veya zabita kuvveti göndererek menetmesi ile suç unsuru burada tekemmül etmiş, tezahür etmiş oluyor.

Binaenaleyh suç henüz tezahür etmeden, tekevvün etmeden tutup da müddeiumumiliğe müracaat etmenin bir mânası olmadığı kanaatindeyim. Farzedelim, müddeiumumiliğe müracaat edildi, müddeiumumi ne yapacak arkadaşlar? Tahkikat yapacak, tahkikat yapmak için evvelâ vali veyahutta kaymakamdan meni müdahale kararı istiyecek. İkinci defa menettiğine dair bir evrakı müsbite olmadığı takdirde suç tekevvün etmeyecektir. Binaenaleyh Adalet Komisyonu sözcüsünün çok isabetle konuştuğu gibi, birinci tecavüzdten sonra vâkı olacak ikinci tecavüz, vali veya kaymakam tarafından zabita kuvvetiyle tecavüz menedildikten sonra tutulacak zabitle suçun tekevvünü icabettiğinde, işi tahkikat evrakı ile müddeiumumiliğe havale noktasından, her hangi bir suçun Ceza Usulü Muhakemeleri Kanununun bir maddesine göre - hangi maddesi olduğu hatırlama gelmedi - her hangi bir memur, mutali olduğu suçun merciine haber vermekle mükelleftir. Bu esasa müsteniden idari âmir bir suç mevzuu geldiği zaman bunu müddeiumumiliğe haber verir ve müddeiumumilik re'sen tahkikata geçer.

Bu; şikâyet yoluyla tahkikata geçmek demek değildir; âme hukuku yoluyla takibata geçmek demektir. Binaenaleyh metin doğrudur ve muvafıktır. Bu kanun maddesinin Adalet Komisyonunun sevkettiği şekilde kabul edilmesine ben de taraftarım.

Mâruzatım bundan ibarettir.

BAŞKAN — Ercüment Damalı.

ERCÜMENT DAMALI (Sivas) — Muhterem arkadaşlar, bu madde hakkında arkadaşlarımız birçok teklifler ileri sürdüler ve fikirler dermeyan ettiler. Her birisinde bir hissei hakikat bulunduğuna muhakkaktır. Ancak maddeyi, şüphesiz ki muayyen bir şekil vererek, kabul edeceğimize göre fikirleri bendeniz umumi hatları itibariyle hulâsa ederek kendi mâruzatımı sunacağım:

Efendim, 7 nci maddede arkadaşlarımızın noktai nazarı en çok, ikinci defa tecavüz vukuun-

da suçun re'sen mi yoksa şikâyet yoluyla mi mahkemeye intikal edeceği noktasında toplanmaktadır.

Birçok arkadaşlarımız ikinci defa geyrimenkule tecavüz halinde işlenmiş olan suçun mahiyeti itibarıyla re'sen takibi müstelzim olması üzerinde durdular. Tamamen kendileriyle mutabıkım ve sözeü arkadaşımız da maddenin formüle edilmiş şekline göre, bu kabıl suçların re'sen takip edileceğinin anlaşılacağını beyan etti; güzel.

Bir arkadaşımız da maddenin yazılış tarzını müphem buldu ve (İkinci defa ziyedliğin ihlâli müvacehesinde suç, re'sen takip edilir.) diye bir ilâve yapalım dedi.

Efendim, malûmu âliniz, suçlar hukuku âmmece takip edilir. Vâzın kanun bâzılarını daha ehemmiyetli telâkki etmiş, bunların takibini şikâyete bağlı kılmış. Ama prensip itibarıyla bir suç âmme takip eder. Çünkü; âmme hukukunun ihlâlinde ceza yetkisi mahkemelerimize aittir.

Sonra takibi şikâyete bağlı olan suçlar hakkında bizim mevzuatımızda, çok iyi hatırlarınız muhterem arkadaşlarım, sarahat vardır. Prensip olarak bütün suçlar âmme namına takibedilir. Prensibin istisnası : Filân filân suçların takibi şahsi şikâyete, şikâyetnameye bağlıdır...

Efendim, hususi olan bu kanunumuzda şayet suçun şikâyete bağlı olduğu hakkında bir sarahat mevcut değilse mesele yok, sözeü arkadaşımızın fikri tamamen doğrudur, bu itibarla re'sen takibatı lâzımdır, ibaresinin madde metnine girmemesi lâzımdır; ama bu maddenin yazılış tarzında bir elâstikiyet vardır. Çünkü şöyle diyor :

«Tecavüzü defedilen kimse mahkeme kararı ile kendisine teslim edilmeksizin o gayrimenkule tecavüz ederse birinci maddeye göre..» Burada birinci maddeye bir atıf var. Birinci maddede müracaatın şekli ve sureti hakkında bir sarahat yok. Ama diyor ki, «Tecavüz aşağıdaki maddelere göre...» yine bir atıf, atfın atfı. «Tecavüz aşağıdaki maddelere göre izale edilir.» diyor. Aşağıdaki maddelerde geçen hüküm ki, kabul buyurdunuz, birisi de müracaatın altmış gün içinde olmasıdır.

Şimdi atfın atfına gidecek olursak o halde bu ikinci hal dahi âdeta takibi şikâyete bağ-

lı suçlar cümlesine giriyor. Bu bakımdan her hangi bir karışıklığa mahal bırakmamak için, (re'sen takip edilir.) şeklinde bir fıkra ilâvesine lüzum olmaksızın, maddenin metninden (Birinci maddeye göre) tâbirini çıkarmamız lâzımdır. «İkinci defa şikâyet vâkı olursa bu tecavüz de men edilir» denebilir. Birinci maddeye göre ne demektir? (Birinci maddeye göre) tâbiri çıkarılacak olursa madde berraklaşır, maksat hâsıl olur. Bilmiyorum sözeü arkadaşımız bu hususta ne düşünüyorlar?

İkinci mevzuatım tevkif hakkındadır.

Muhterem arkadaşlar, hakikaten bu kanunun önlemek istediği hâdiseler zaman zaman cinayetlere, hattâ köyleri karşılıklı ateş düellosuna sevkettiğine göre, cezalar ve bir tedbir mahiyetinde olan tevkif üzerinde hassasiyetle durmak hakkımızdır. Aneak şimdi Mahmut Güçbilmez arkadaşımız (Mademki hususi ve anormal bir kanunla anormal hükümler vaz'ediyoruz, bunu temadi ettirelim) buyurdular. Mesele maksadın hâsıl olmasıdır. Maksat hâsıl olsun ama verdiğimiz cezaya bakalım : 2 aydan 6 aya kadar. Bir seneden iki seneye kadar olan ağır hapsi müstelzim bir cezadeğil. Şu halde niçin hâkimi tevkifle karşılaştırıyoruz? Niçin bir vatandaşı bir formalite icabı tevkif ettiriyoruz? Tevkif ağır bir şeydir. Bu itibarla zaten kabul edeceğimiz ceza bakımından da suç, mahiyetinin ağır hapsi müstelzim olmayacağı şeklinde, nispeten hafif telâkki edilebilir. Kabul ettiğimize nazaran, arkadaşlarımızın da belirttiği gibi birçok noktalardan mahzurlu olan mecburi tevkif müessesesini bu kanunun içine almamız yerinde olacaktır.

Bir üçüncü mâruztım da şudur :

Birinci fıkrada «iki aydan altı aya kadar hapis cezası» diyoruz. İkinci fıkra kanunun esbabı müşeddedesini teşkil ediyor, «altı aydan iki seneye kadar» diyor.

Zannediyorum ki, bu, cezanın asgari haddidir. Onun içindir ki, bu kabıl tecavüz hâdiseleri doğrudan doğruya menfaati şahsiyelerle ilgili hâdiselerdir. Eğer bu hâdisenin içerisine bir de silâhlı eşhas karıştırsa artık orada teşekkül eden durum ve karışanların psikolojik halleri birbirini takviye ederek hâdiseler derhal cinayete kadar intikal edebiliyor. Bu itibarla suç işlemeye yeltenenlerin psikolojik halleri, yani redaeti ahlâkiyeleri, oraya silâhlı gitmekle,

bir kanunen memnu siyahla tehdit suçu mahiyetini iktisap ettikten başka, bunun fevkında icabında kan akması tehdidini de câmidir. Bu bakımdan hâdiseyi daha ciddi teleâkki etmek ve ikinci fıkranın cezasını hiç olmazsa bir seneden üç seneye kadar hapis suretiyle ağırlaştırmak, zannediyorum ki, hâdiselerin bizde inkişaf ediş şekline tamamen uygun ve adaleti tatmin edicidir. Kaldı ki, İşleri Komisyonunda tetkik ve müzakere edilmekte olan bir kanun tasarısı hakkında bu münasebetle kısa bir mâruzatta bulunmak isterim: Bu kanun tasarısı ateşli silâhlar hakkındadır. Bu tasarı ile Heyeti Muhteremenize inşallah yakında gelecektir. Silâh taşıyanlar hakkında ağır müeyyideler derpiş olunmaktadır. Muhterem Heyetiniz, bu tasarımı bu şekilde kabul edecek olursa o zaman buradaki ceza çok hafif kalacaktır. Çünkü bu tasarıda kanunun menettiği silâhı taşıyanlar en aşağı altı ay hapisle tecziye edilmektedir. Halbuki, burada suçludaki redâeti ahlâkiye, silâh taşımaktan çok daha ileri bir redâeti ahlâkiye olarak tecelli ettiğinden, buna o fiiller de karışmış olmasından dolayı elimizdeki kanunla cezalandırılması istenilen suçlunun asgari bir sene hapisle tecziyesi daha doğru olacaktır. Evet denebilir ki, ayrıca silâh taşımak fiilinden de tecziye edenin, ama buna imkân yoktur. Çünkü kanunda (Bir kimse bir fiille mütaaddit suç irtikâp etmişse bu suçlardan en ağırının cezasıyla tecziye olunur.) der. Bu bakımdan bu ikinci fıkrada ki kanuni sebebi teşdit teşkil eden cezanın altı aydan iki seneye kadar değil, doğrudan doğruya bir seneden üç seneye kadar hapis cezası şeklinde ağırlaştırılmasını teklif ediyorum.

BAŞKAN — Feridun Fikri Düşünsel.

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Efendim; müzakere uzadı, bendeniz kısa arz etmek istiyorum.

Bu madde hakikaten hayatidir. Şimdiye kadar kaza organlarımız eski hükümden dolayı re'sen tâbii takip mi, değil mi diye birçok tereddütlere duçar olmuşlardır. Bugün elimizdeki madde bu muğlak vaziyeti bertaraf etmiştir. Yani her iki fıkra re'sen tâbii takiptir, şikâyete menut değildir. Yalnız deminden beri cereyan eden müzakere neticesinde yürütülen mütalâaların bir kısmı böyle bir tereddüdü tevlit edecek mahiyettedir. Hattâ sayın sözeü arkadaşımızın mütalâasını bir türlü anlama neticesi, yeniden

uzun uzun Yargıtayın şu veya bu içtihadıyla birkaç sene daha geçirilmesinden begayet endişe ederim. Onun için komisyon bu şekilde ifade etmelidir ki, Yüksek Meclisin bu maddeyi vaz'etmesinde takip ettiği prensip, re'sen tâbii takip olduğu noktasıdır. Zannedirim bu noktada Yüksek Mecliste hiçbir tereddüt mevcut değildir. Fakat bunun ifade edilmesi lâzımdır.

Şimdi bu metin kâfi midir, değil midir? Bu metinde eğer bir tereddüt havası hâsıl olmayıydı bazı arkadaşlarımızca kâfi olurdu ve eğer gene de sözeü çıkıp bunun katî surette re'sen takibi müstelzim mahiyette olduğunu ifade ederse bendenize kâfidir. Hattâ benden evvel söz söyleyen Mazhar Bey arkadaşımız ve diğer bir arkadaşımız güzelece ifade ettiler ki, Ceza Kanununda bilûmum suçlar re'sen takibe tâbidir, beansart ki şikâyete menut olanlar tasrih edile. Burada şikâyete menut diye bir kayıt konmamıştır. Otomatikman derecesi ne olursa olsun re'sen tâbii takiptir. Arkadaşlarımız da bunu teyit etmektedirler. O halde bütün maddenin bu mânada olduğunda Meclis ittifak ediyor demektir. Bunu söylemek vazifesi de sözeüye düşerdi. Bu vaziyet karşısında vali veya kaymakam yeniden vâkı tecavüzü menedecektir. Çünkü bunlar kanuni bir vazife almış mercilerdir. Bu merciler savecilğa bunu bildireceklerdir; bunu hattâ kanuna koysak da bildirecekler, koymasak da bildireceklerdir. Bu makamlar bunu savecilğa bildirecekler, savecilık da evrakını sulh mahkemesine verecektir. Binaenaleyh bendenize bunda ürkülecek ve Temyiz şöyle der, yeniden bir içtihat kararı itihaz eder, diye düşünmeye mahal yoktur.

Cezanın azlığı veya çokluğu meselesine geline; Demin Hâmid Şevket Beyefendinin bir ifadesi bendenizi ikaz etti : (İera ve İflâs Kanunu mucibince takibata geçilip de bilâhara o takibata mâruz olan kimse takibatı keenlemeye kân addederek herhangi bir tecavüze kıyam edecek olursa bunun cezası bir seneden başlar) diye buyurdular. Silâhlı tecavüzde cezanın iki aydan altı aya kadar olmasını çok geysek bulurum. Bir sene olmasını yerinde görmekteyim. Nitekim fiilen tecrübe etmiş olan arkadaşlar bunu bu şekilde kabul ediyorlar.

Sonra Damalı arkadaşımız ctraflı şekilde izah etti, ikinci fıkradaki altı aydan iki seneye kadar olan ceza da azdır. Hangi fiil? «Eğer bu

tecavüzü içlerinden velev birisi silâhlı olan birkaç kişi veya silâhlı olmasa bile on kişiden fazla şahıslar tarafından ika olunursa...» Cezası ne oluyor? Altı ay. Malûmu âliniz temayülâtımız sudur, biz de haddi asgari esastır alesseviye altı ay ceza verilecektir. Neticede Ceza Kanununun sair hükümleri de işletile işletile 30 güne inmesi mümkündür. Onun için yaptığımızı bilelim arkadaşlar. Bu esaslî bir mevzuda Meclis cansiperane çalışıyor. Burada İera İflâs Kanununa nazaran daha zayıf karakterde bir maddenin kabulü doğru değildir. Bu hususta arkadaşlar teşeddüdü cezayı mucip takrir vermişlerdir, arkadaşların noktai nazarına iştirak ederim.

Mevkufiyet meselesine gelinece : Arkadaşlar; bir tecavüz vukubulmuş, buna Devlet otoritesi müdahale etmiş, sonra bu otorite keenlemeyekûn addedilerek yeniden bir tecavüz olmuştur. Artık bu başka karakterdedir; bunda bir karine yoktur. Bu vaziyette olan kimseler hakkında bendenizce tereddüt olmaz, sair umumi prensipler tatbik edilir. Masuniyet, karine artık burada yoktur. Artık bir formalite cereyan etmiştir, hâdis bu formalitenin içindedir. Binaenaleyh Mahmut Güçbilmez arkadaşımızın teklifini Yüksek Heyetinizin nazarı itibara almasında, bu kanuna bir canlılık vermek ve müessiriyetini biran evvel istihsal etmek bakımından, fayda mülâhaza ettiğimi arz ederim.

BAŞKAN — Komisyon.

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SEMİ ERGİN (Manisa) — Muhterem arkadaşlarım, evvelâ yedinci maddedeki takibat şahsi şikâyete mi bağlıdır, re'sen mi takibat yapılacaktır yolundaki mütalâlara dair olan komisyonun açık görüşünü arz edeyim :

Kanunun 7 nci maddesindeki metnine göre bu takibat re'sen iera edilecektir. Bu, münakaşa kabul etmez bir hakikattir. İzzet Akçal arkadaşımızla esasta birleşmiş olmakla beraber, re'sen takibatın şeklinde ayrılmaktayız. İzzet Akçal arkadaşımız demektedir ki; «ikinci defa müdahale vâkı olduğunda, hattâ gayrimenkul sahibi değil, diğer bir vatandaşın ihbarı üzerine dahi müddeiumumiliğin harekete geçmesi lâzımgelmektedir.» Bundan şu mahzurlar çıkar :

Birincisi : Mazhar Özsoy arkadaşımızın çok güzel ifade ettiği gibi, maddenin metnine göre suç unsurunun tekevvün edebilmesi için ikinci

defa tecavüzün vukuagelmesi ve tahkikat neticesinde bu tecavüzün hakikaten vâkı olduğunun tesbit edilmiş olması lâzımgelir.

Eğer her hangi bir vatandaşın savehğa yapacağı bu şekildeki bir ihbarı kabul edersek vatandaşın savehğa ihbarı karşısında, ikinci defa tecavüzün vukuunu savehlik elbette tahkik edecek, gayrimenkul sahibini çağırarak, «bu adam ikinci defa senin tarlana tecavüz etmiş, ne diyorsun?» diyecek, belki de o adam «biz onunla anlaştık, hiçbir şikâyetim yoktur» diyecektir. Bu ihtilâflar her zaman karşımıza çıkacaktır. Binaenaleyh kanundaki suç unsurunun tekevvün etmesi için ikinci defaki tecavüzün vukuunun idari mercilerece tesbit edilmiş olması şarttır. Buna göre de takibatın re'sen ifa edileceğini bir kere daha huzurunuzda açıklamayı faydalı buluyorum arkadaşlar.

AHMET BAŞIBÜYÜK (Çorum) — Bir sual. BAŞKAN — Buyurun.

AHMET BAŞIBÜYÜK (Çorum) — İkinci fıkrada : «Eğer bu tecavüz içlerinden birisi silâhlı olan birkaç kişi...» diyor. Birkaçın Ceza Kanununda muhtelif şartları vardır. 480 nci maddede bu tâbir Temyiz Mahkemesince ihtilât unsuru olarak üç kişiyi nazarı itibara aldığı halde, Kaçakçılık Kanunu iki kişiyi nazarı itibara almıştır. Buradaki birkaç kişi tâbirini ilerde ihtilâta sebep olmaması bakımından halletmek icabeder. İki midir, üç müdür?

SEMİ ERGİN (Devamla) — Türk Ceza Kanunundaki birkaç kişi tâbirinin ifade ettiği mânaya, Temyizece de kabul edilen şekle göre ikiden ziyade kimseyi birkaç kişi olarak kabul etmek icabetmektedir.

AHMET BAŞIBÜYÜK (Çorum) — Kaçakçılık Kanunundaki hüküm başka mâna ifade etmektedir. Bunun zapta geçmesi bakımından ifade ediyorum.

SEMİ ERGİN (Devamla) — Burada birkaç kişiden maksat; ikiden ziyade olması, yani üç kişinin bulunmasıdır ki bu da zapta geçmiştir.

AHMET BAŞIBÜYÜK (Devamla) — «Yahut silâhlı olmasa bile on kişiden fazla şahısların ika ettikleri suçlar...» deniliyor. Meselâ evde ittifak ederler veya yolda 3 - 5 kişi bir olurlar veya tarladan 3 - 5 kişi birleşirler ve öbürlerinin haberi dahi olmadan buna iltihak ederlerse, kasdi eürmide, ika edecekleri suçlarla bir ittifak mev-

zuubahis midir? Yani bu on kişilik topluluk ârizi olarak da teşekkül etse bu saydığım Ceza Kanunu veya kaçakçılık suçları hükmüne girer mi?

ŞEMİ ERGİN (Devamla) — Muhterem arkadaşlar, böyle birbirleriyle anlaşmadan, ârizi olarak toplanmış olanlar, maddenin ikinci fıkrasındaki kasıt unsurunu yerine getirmiş olmazlar. Burada hâkim on kişinin veya beş kişinin ikinci defa tecavüzü karar altına alarak buna teşebbüs etmiş olmaları tahkik ve bunu tesbit etmiş olacaktır.

AHMET BAŞIBÜYÜK (Çorum) — Ceza Kanununun 549. maddesinde köylerde namlı 15 milimetreden aşağı olan silâhların ve uzunluğu 18 santimden az olan bıçakların ruhsata tabi olarak taşınacağı ve suç teşkil etmiyeceği yazılıdır. Bu kimseler yanlarında bu silâhlar mevcut olduğu halde tecavüze iştirak ederlerse, diğer silâhlardan bir tefrik yapılacak mıdır yapılmıyacak mıdır?

ŞEMİ ERGİN (Devamla) — Sayın arkadaşımız, muayyen namlıdan aşağı silâh, muayyen uzunluktan küçük bıçak taşınması belki suç olmayabilir. Fakat bunlar Türk Ceza Kanununa göre suçtur. Biz bu maddede silâh taşımaktan değil, silâhlı olarak bir tecavüz ika etmekten ceza vermiş bulunuyoruz.

Bir arkadaşım, ikinci fıkrada, İçişleri Komisyonunda silâh taşımaya ait kanun tasarısının müzakere edilmekte olduğunu ve silâh taşıma cezasının artırıldığını, fakat bu fıkra ile orada kabul edilenden daha az ceza verildiğini, bunun bir tezat teşkil edeceğini ileri sürdüler.

Burada verilecek cezalar silâh taşımaktan dolayı verilecek değildir, doğrudan doğruya silâhli tecavüzdən ileri gelmektedir. Silâhı taşımamanın cezası ne ise, bugün veya yarın, elbette ki o da suç olduğu takdirde o ceza da ayrıca hükmedilecektir.

AHMED VEZİROĞLU (Afyon Karahisar) — Bu fiil, resmî sıfatı haiz olan bir memur tarafından yapılırsa, meselâ belediye memurları tarafından bu tecavüz yapılırsa - ki halen böyle birşey vâkidir - cezanın şiddetlenmesi lâzımgelmez mi?

ŞEMİ ERGİN (Manisa) — Memurlar tarafından yapılırsa, hâdisenin ne şekilde olduğunu bilmiyorum, memur tarafından suç işlendiği anda cezanın teşdidine ait hükümler mevcuttur. Elbette o hükümlerle ceza teşdit edilebilecektir.

BAKŞAN — On arkadaş konuştu. Daha altı arkadaş kalmıştır. Müzakerenin kifayeti hakkında önergeler vardır. Okuyoruz.

Yüksek Başkanlığa

Müzakere kâfidir. Maddenin oya konmasını arz ve teklif ederim.

Manisa Milletvekili
A. Karaosmanoğlu

Yüksek Başkanlığa

Yedinci madde hakkında cereyan eden müzakere kâfidir. Takrirlerin ve maddelerin oya konmasını arz ederim.

Bahkesir Milletvekili
Vacid Asena

BAŞKAN — Kifayeti kabul edenler... Etmişler... Kabul edilmiştir.

Gelen önergeleri okutuyoruz.

Yüksek Başkanlığa

7 ne maddedeki on kişiden fazla şahıslar yerine beş kişiden fazla şahıslar tâbirinin konmasını arz ve teklif ederiz.

Rize
İzzet Akçal

Süred
M. Daim Süalp

Yüksek Başkanlığa

7 ne maddenin ikinci fıkrasında yazılı olan on kişinin beş kişi olarak kabulünü arz ve teklif ederim.

Denizli
Baha Akşit

Yüksek Başkanlığa

Yedinci maddenin sonuna aşağıdaki fıkranın eklenmesini arz ve teklif ederim.

Bolu Milletvekili
M. Güçbilmez

«Bu madde ile verilen cezalar tevil edilmez.»

B. M. M. Yüksek Başkanlığına

Gayrimenkule Tecavüzün Def'ine dair Kanunun 7 ne maddesinin 1 ne fıkrasında (kendine teslim edilmeksizin o gayrimenkule) kelimesinden sonra aşağıda arzettiğim şekilde ilâve yapılmasını arz ve bu teklifimin Yüksek Meclisin oyuna konulmasını rica ederim.

Afyon Karahisar Milletvekili
Gazi Yiğitbaşı

(Tecavüzü def' edilen kimse mahkeme kararı ile, kendine teslim edilmeksizin o gayrimen-

kule tekrar tecavüz ederse veya karısı, kocası, oğlu, kardeşi, ortağı ve hizmetkârı tarafından tecavüz edilir veya ettirilirse birinci maddeye göre yine tecavüzü menedilmekle beraber sulh mahkemesince tekerrüründen dolayı iki aydan altı aya kadar hapis cezasına ve gayrimenkulün keşif günündeki kıymetinin yüzde otuzu para cezasına mahkûm edilir.)

Yüksek Başkanlığa

Yedinci maddenin aşağıda yazılı olduğu şekilde kabulünü arz ve teklif ederim.

Yozgad Milletvekili
Y. Karshoğlu

Madde 7. — Tecavüzü def'edilen kimse mahkeme kararı ile kendine teslim edilmeksizin o gayrimenkule tekrar tecavüz ederse 1 ne maddeye göre derhal tecavüzü def'edilmekle beraber kararı veren idarecinin bir tutanağı ile mütecaviz, savcılıkta vasıta edilmeksizin doğrudan doğruya sulh ceza hâkimine teslim olunur. Sulh ceza hâkimi icabedenleri zabıta marifetiyle ihzaren celp ve acele yargıhyarak mütecavizi iki aydan altı aya kadar hapis cezasına mahkûm eder.

Eğer bu tecavüz, içlerinden voley birisi silâhlı olan birkaç kişi yahut silâhlı olmasa bile on kişiden fazla şahıslar tarafından ika olunursa altı aydan iki seneye kadar hapis cezası verilir.

Yargılama Suçüstü Kanununa göre ve tutuk olarak acele yapılır. Cezalar tecil edilmez. Verilen bu kararlar da kesindir.

Yüksek Başkanlığa

1. 7 ne maddenin ilk fıkrasının metninden «birinci maddeye göre» tâbirinin çıkarılmasını ve

2. İkinci fıkradaki cezanın bir seneden üç seneye kadar tâbiriyle şiddetlendirilmesini teklif ederim.

Sivas Milletvekili
Ercüment Damalı

Yüksek Başkanlığa

Gayrimenkule Tecavüzün Def'ine dair Kanununun 7 ne maddesinin ikinci fıkrasındaki cezanın bir seneden başlayarak üç seneye kadar çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Erzurum Milletvekili
Sabri Erduman

Maraş Milletvekili
Ahmet Kadoğlu

Yüksek Başkanlığa

Yedinci maddede cezanın, «altı aydan bir seneye kadar hapis ve 500 liradan bin liraya kadar ağır para cezası...» şeklinde değişiklik yapılmasını ve (bu dâvalar acele olarak rüyet olunur) cümlesinin hazfedilmesini arz ve teklif ederim.

Urfa Milletvekili
Necdet Açanel

Başkanlığa

Yedinci maddeye aşağıdaki fıkranın ilâvesini teklif ederim.

Tokad Milletvekili
Ahmet Gürkan

«Karardan sonra tecavüzlerini tekrarlıyanların muhakemeleri mevkufen yapılır.»

Yüksek Başkanlığa

Yedinci maddenin sonuna aşağıdaki fıkranın ilâvesini arz ve teklif eyleriz.

Her iki halde de re'sen takibat yapılır.
Siird Milletvekili Aydın Milletvekili
M. Daim Süalp Cevat Ülkü

Yüksek Başkanlığa

Yedinci maddenin sonuna aşağıdaki fıkranın eklenmesini teklif ederim.

Bolu Milletvekili
M. Güçbilmez

«2 ne fıkranın mükerrirlerinin duruşmaları tutuklu olarak yapılır.»

Yüksek Başkanlığa

Yedinci maddenin birinci fıkrasından sonra aşağıdaki fıkranın eklenmesini arz ederim:

«Yukardaki fıkraya göre kanuni takibat yapılması ilgilinin şikâyetine bağlıdır.»

Çorum Milletvekili
Ahmet Başbüyük

Yüksek Başkanlığa

Müzakere edilmekte olan 7 ne maddenin 2 ne fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Mardin Milletvekili
Kemal Türkoğlu

İkinci fıkra:

Eğer bu tecavüz silâhlı bir kişi veya silâhsız olsa bile üç kişi yahut daha fazlası tarafından ika olunursa bir seneden üç seneye kadar hapis cezası verilir.

BAŞKAN — Okunan önergelerle tadiller ve ilâveler teklif edilmektedir. Evvelâ tadilleri ve sonra da ilâveleri oyunuza arzedeceğim. Şimdi tadillerden başlıyoruz.

KEMAL TÜRKOĞLU (Mardin) — Aynı mahiyette tadiller vardır.

BAŞKAN — Tadile ait önergeleri okutuyorum.

(Denizli Milletvekili Baha Akşit'in tadile ait önergesi tekrar okundu)

BAŞKAN — Bu teklifin dikkate alınmasını kabul edenler.. Etmeyenler.. Bu teklifin dikkate alınması kabul edilmiştir.

Mehmet Daim Süalp'm de teklifi aynı mahiyettedir..

KEMAL TÜRKOĞLU (Mardin) — Bir sene meselesi vardır, reye konsun. Kifayeti müzakere hakkında önergem vardı, onu da izah etmek üzere çok kısa konuşacağım. Müsaade ederseniz, konuşmak istiyorum, Önergeler lehinde ve aleyhinde konuşulabilir. Arkadaşlara iltihak ediyorum. Beş kişi olarak kabul edilmişti. Silâhlı olunca bir kişi de kâfidir. Arkadaşlar esasen cezanın artırılmasını istiyor. Benim önergemde bu da vardır. Yani üç teklif bunda birleşmiş oluyor.

(Kemal Türkoğlu' (Mardin) nun önergesi tekrar okundu)

AHMET BAŞIBÜYÜK (Çorum) — Önerge aleyhinde konuşacağım.

BAŞKAN — Oylama sırasında söz verilemez. Komisyonun bir noktai nazarı var mıdır?

ADALET KOMİSYONU S. ŞEMİ ERGİN (Manisa) — Komisyon iştirak etmemektedir.

BAŞKAN — Önergenin dikkate alınmasını kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmemiştir.

(Urfa Milletvekili Necdet Açısal'ın önergesi tekrar okundu)

BAŞKAN — Bu önerge hapis cezasını 6 aydan bir seneye çıkarmakta ve ayrıca 500 liradan 1000 liraya kadar ağır para cezası vaz'etmekte ve (dâvaya acele bakılır) kaydının kaldırılmasını teklif etmektedir.

FERİDUN FIKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Bunların hangi fıkraya ait olduğu karışıyor.

BAŞKAN — Önergenin dikkate alınmasını kabul edenler... Etmeyenler.. Kabul edilmemiştir.

(Sivas Milletvekili Ercüment Damalı'nın önergesi tekrar okundu.)

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Önergeler hakkında konuşma fırsatı verilmiyor.

BAŞKAN — Oylama sırasında konuşma olmayacağını İtüzük sarahaten tesbit etmiştir.

Ercüment Damalı arkadaşımızın önergesindeki birinci fıkrayı okutuyorum.

1. 7 nci maddenin ilk fıkrasının metninden «birinci maddeye göre» tâbirinin çıkarılmasını ve,

BAŞKAN — Kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmemiştir.

İkinci fıkrayı okutuyorum.

2. İkinci fıkradaki cezanın bir seneden üç seneye kadar tâbiriyle şiddetlendirilmesini teklif ederim.

BAŞKAN — Bu fıkranın dikkate alınmasını kabul edenler.. Etmeyenler.. Fıkranın dikkate alınması kabul edilmiştir. (Alkışlar)

MUHİDDİN ERENER (İzmir) — Reis Bey iyi anlaşılmanıştır.

BAŞKAN — Anlaşıldı efendim. (Gürültüler.)

MEHMET SADIK ETİ (Malatya) — Kabul mevzuubahs değildir. Dikkate alınması lâzımdır.

BAŞKAN — Efendim bundan evvel Mardin Milletvekili Kemal Türkoğlu arkadaşımızın şöyle bir teklifi vardı:

«Eğer bu tecavüz silâhlı bir kişi veya silâhsız olsa bile üç kişi, yahut daha fazlası tarafından ika olunursa bir seneden üç seneye kadar hapis cezası verilir.»

Müsaade ederseniz buradaki cezanın artırılması, tecavüze iştirak eden şahıslar bakımından adedidir. Son teklif Adalet Komisyonu tarafından kaleme alınan metnin müeyyidesine benzerdir. Bunu kabul etmek ötekinin de kabul edilmesi gibi bir mânayı tazammun etmez. (Gürültüler, anlaşılmadı sesleri) Okuttum efendim, şahısların adedi nazarı dikkate alınarak artırılmaktadır. Halbuki buradaki mutlaklıdır. Bu itibarla bir tezat yoktur.

MEHMET SADIK ETİ (Malatya) — Sayın Başkan, mevzuları, kabul edilmiş gibi, ifade buyuruyorsunuz, bu sözleriniz usule uygun değildir.

BAŞKAN — Nazarı dikkate almıştır diye ifade ediyorum.

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Usul hakkında arzedeceğim, bu müzakere usulümüze uygun değildir, kanaatindeyim.

Arkadaşlar, bir usul hatası yaptığımızı zannediyorum. O da şudur; kabul buyurduğunuz kifayet takriri 7 nei madde üzerindeki görüşmelerin kâfi olduğuna dairdir. Halbuki birçok takrirler de mevcuttur, bunların her biri mühim hükümleri ifade ediyor. Bakınız şimdi kabul buyurduğunuz (Bir seneden üç seneye kadar ceza verilir) hükmünün kabul edildiği Başkanlıkça tefhim edildi, halbuki Erener arkadaşımız kabul edilmediği fikrindedir. Bu sebeple kabul edilen kifayet maddeye ait olup takrirler üzerinde bir lehte, bir aleyhte ve bir üzerine olmak üzere söz verilmesi Tüzüğümüzün görüşmeler hakkındaki teminatıdır.

BAŞKAN — Efendim, müzakerelerde bir madde metnin leh ve aleyhinde oknuşulması, nihayet bir fikrin ortaya çıkması içindir. Verilen takrirlerde, arkadaşların fikirlerinin tervici için yaptıkları tekliflerdir. Binaenaleyh, bir tasarınnın gerek heyeti umumiyesinin, gerekse maddeleri üzerinde konuşulması sırasında arkadaşlar noktâi nazarlarını ifade etmek için söz alabilirler. Fakat bundan sonra oylama muamelesi başladığı zaman konuşmaya imkân yoktur. Divanın kanaati bu merkezdedir.

MEHMET DAIM SÜALP (Siird) — Efendim, Başkanlık buyuruyor ki, madde hakkında yapılan görüşmelerden sonra kifayeti müzakere takriri kabul edilirse takrirler üzerinde konuşulamaz. Ohalde kifayeti müzakere takriri kabul edildikten sonra verilen takrirlerin Başkanlık tarafından kabul edilmemesi lâzımdır. Çünkü o takrirler daha evvel sahipleri tarafından izah edilmemiş ve üzerlerinde konuşulma yapılmamıştır. Ohalde verilen takrirlerin oya arzedilmemesi lâzımdır. Bu bir.

İkincisi, demin reddettiğimiz teklifte, Kemal Yörükoğlu arkadaşımız, şahıs bakımından beş miktarını koymuş, müeyyide olarak da bir seneden üç seneye kadar hapis cezası teklif etmiştir. Bir kere şahıslar daha evvelki takrirle kabul edilmiştir. Ohalde reddedilen kısım müeyyide kısımıdır. Şimdi ikinci defa yanlış olarak kabul ettiğimiz (ki, kabul ettiğimize bâzı arkadaşlar itiraz ediyorlar). Ekseriyet yoktu, kabul edilmedi diyorlar.

Kabul ettiğimiz şey; şahıslar yazılı olmadığına göre, komisyon raporundaki şahıslar miktarı kabul ediliyor. Başkan bunu ifade buyurdular. Halbuki komisyon tarafından gelen raporda şa-

hıs 10 kişidir; reddedilmiştir. Şayet bunu kabul edecek olursak daha evvel kabul ettiğimiz 5 kişiyi ikinci kararla reddediyoruz demektir.

Daha evvel 5 kişiyi kabul ettik, geri kalan sadece müeyyide kısmıdır, esasen müeyyide kısmı reddedilmiştir. İkinci defa kabul edilemez kanaatindeyim.

BAŞKAN — Keyfiyet kabul edilmiştir, madde neticede komisyona verilecektir, komisyondan gelecek esas üzerine heyeti umumiyede tekrar müzakere edilecektir. Karardan dönmeye imkân yoktur.

Takrirleri okumaya devam ediyoruz.

(Sabri Erduman ve Ahmet Kadoğlu'nun önergesi tekrar okundu).

BAŞKAN — Aynı mahiyettedir. Reyeye koymuyorum.

(Afyon Karahisar Milletvekili Gazi Yiğitbaşın önergesi tekrar okundu).

BAŞKAN — Efendim, suçun vasfı üzerinde, cezanın miktarı üzerinde başka bir tadildi. Bunun dikkate alınmasını kabul edenler... Etmeyenler... Dikkate alınması kabul edilmiştir.

Şimdi okunan önergelere dikkate alınması kabul edilenler zapta geçmiştir. Bunları madde ile komisyona vereceğiz. Hazırlanacak metin burada katî şeklini alacaktır.

Şimdi ilâve teklif eden önergeleri tekrar okutup oya sunacağım.

(Çorum Milletvekili Ahmet Başbüyük'ün önergesi tekrar okundu).

BAŞKAN — Bunun dikkate alınmasını kabul edenler... Etmeyenler... Dikkate alınmamıştır.

(Siird Milletvekili Mehmet Daim Süalp ve Aydın Milletvekili Cevat Ülkü'nün yedinci madde hakkındaki önergesi tekrar okundu)

BAŞKAN — (Her iki halde de re'sen takibat yapılır) kaydının ilâvesi teklif edilmektedir. Dikkate alınmasını kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

(Tokad Milletvekili Ahmet Gürkan'ın önergesi tekrar okundu).

BAŞKAN — Bu önergenin dikkate alınmasını kabul edenler... Etmeyenler... Dikkate alınması kabul edilmemiştir.

(Bolu Milletvekili Mahmut Güçbilmez'in (Bu madde ile verilen cezalar tecil edilmez) fıkrasının maddeye ilâvesi hakkındaki önergesi tekrar okundu)

MAHMUT GÜÇ BİLMEZ (Bolu) — Söz istiyorum, yeni bir mevzudur, üzerinde durulmamıştır, teklif sahibi olarak izah edeceğim. (Reye, reye sesleri, gürültüler)

BAŞKAN — Yeniden müzakere açılmaz, yeni metin üzerinde söylersiniz. Okunan önergeyi reyinize arz ediyorum: Dikkate alınmasını kabul edenler...

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Vezgeçiyorum efendim.

BAŞKAN — Geri alıyorlar.

Efendim, dikkate alınan önergeleri komisyona arzedeceğiz ve komisyonun hazırlıyacağı yeni formülü müzakere edilmek üzere huzuruza sunacağız.

Sekizinci maddeyi okutuyorum.

MADDE 8. — Bu kanunun tatbik şekli altı ay içinde çıkarılacak bir nizamname ile tesbit olunur.

BAŞKAN — Söz isteyen var mı? Buyurun Düşünel.

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Arkadaşlar, Yüksek Meclisin bu tasarı hususunda gösterdiği hassasiyet meydandadır. Yalnız bir noktaya ehemmiyetle dikkatinizi çekmek isterim: Şimdi 8 nci maddede (Bu kanunun tatbik şekli altı ay içinde çıkarılacak bir nizamnameyle tesbit olunur) diyor. Altındaki 9 nu addede (Gayrimenkule tecavüzün def'ine dair olan (2311) sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmıştır) diyor. 10 nu maddede (Bu kanun yayını tarihinde yürürlüğe girer) diyor. Demek oluyor ki; bu kanun Resmî Gazeteyle intişar ettiği anda 2311 numaralı Kanun yok oluyor. Öteki kanun da ancak nizamnamenin intişar tarihinde mer'i olacaktır. O halde heyetinizin gösterdiği heyecan nakışı ber'ab oluyor. (Gülüşmeler)

Altı ay içinde diyor. Arkadaşlarım, bugün bir nizamnamenin Danıştaydan geçmesi en aşağı dört aylık bir iş değil midir? Şimdiye kadar bir nizamnamenin altı aydan hattâ bir seneden evvel çıktığını bilmiyorum.

Hakikaten büyük bir vebal altında kalıyoruz. Ya (bu kanunun meriyetinde yapılacak nizamnamenin intişarından itibaren) diyelim veyahut hiç değilse, 2311 sayılı Kanun meriyette kalsın, ben şıkları arz ediyorum. Günah değil mi? Meclis aylarca bu kanun için bu kadar heye-

can, bu kadar gayret sarfetsin de bu tecavüzün men'i hakkındaki muamele yüzüstü kalsın, bunu bendeniz doğru bulmuyorum. Bu kanundaki hassasiyet ve zabıtların ihtiva ettiği tafsilât, her türlü şüphe ve tereddüdü selbedecek bün-yededir. Binaenaleyh ya nizamnameye lüzum yoktur, diyelim veyahut meriyetten itibaren tatbik görsün ki, bendeniz bu kanaattemim.

Eğer Meclis eski kanaatte ise bilerek bir karar alsın. Altı aydan evvel Şûrayı Devletten nizamnamenin çıkmasına imkân göremiyorum. Yani 2311 numaralı Kanun ölüyor, yeni kanun da hayata çıkamıyor.

BAŞKAN — Mehmet Daim Sualp.

MEHMET DAIM SÜALP (Siird) — Efendim, benim fikirlerimi Feridun Fikri ağabeyimiz gayet güzel izah ettiler. Yalnız, benim katî olarak ifadem şu olacaktır ki, madem ki, bu kanun üzerinde bu kadar hassasiyet gösterdik, (Gerek Mecliste, gerek komisyonda) üzerinde çok işlendi. O halde nizamnameye lüzum yoktur. Kanun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren mer'idir dersek, bu suretle hem 2311 sayılı Kanunu kaldırmış oluruz, hem de nizamnameyi boş yere bir sene daha beklemeyiz.

Mâruzatım bundan ibarettir.

BAŞKAN — Nusret Kirişcioğlu.

NUSRET KİRİŞÇİOĞLU (Çanakkale) — Muhterem arkadaşlar, bendeniz Feridun bey arkadaşımızın fikrine iştirak etmiyorum. Bu kanunun tatbik edilmesi için bir nizamnamenin çıkmış olması şart değildir. Kanun metni ve ruhu ile yürürlüğe girdiğine göre, nizamname mevcut olmasa da, tatbik edilebilir. Bu itibarla telâşlanmaya mahal yoktur. Nizamname çıkıncaya kadar altı ay nizamnamesiz olarak kanun metni ve ruhu ile tatbik edilecektir.

Mâruzatım bundan ibarettir.

BAŞKAN — İçişleri Bakanı.

İÇİŞLERİ BAKANI FEVZİ LÜTFİ KARAOĞLU (Manisa) — Muhterem arkadaşlarım, 2311 numaralı Kanunu kaldıran ve yerine yeni bir hüküm getirecek olan şu müzakereler o kadar geniş, o kadar güzel ve istişare mefhumunun o kadar iyi misali oldu ki, hiçbir mülkiye amirinin kaymakam olsun, vali olsun bu emirlerden, bu işaretlerden, bu hükümlerden bir intiba almaması mümkün değildir. Onun içindir ki, nizamnameye lüzum olmadığı kanaatindeyim. (Bravo sesleri)

Şu müzakerelerden, şu iştişarelerden, mes-veretin tam mânasiyle tahakkuk ettiği şu anın haleti ruhiyesinden ders alarak, İşleri Bakanlığı da vilâyetlere bir tamim yapacak olursa nizamnameden daha müessir olur.

Eski kanunun da bir nizamnamesi vardı; kanun aslını çok defa iğlâk ve teşviş ettiğini, bendeniz bir çiftçi olarak gördüm. Yine bir nizamname ile bu kanunu ne tağlik edelim, ne de birçok maddelerini teşevvüğe uğratalım. Buradan alınacak ilham en güzel derstir. Nizamnameye lüzum yoktur kanaatindeyim. (Soldan alkışlar)

BAŞKAN — Refik Şevket İnce.

REFİK ŞEVKET İNCE (Manisa) — Efendim bu bahiste Feridun Fikri arkadaşımızın noktai nazarına tamamen iştirak ediyorum. Bir arkadaşımız, nizamnamenin çıkması ile mukayyet değildir, kanun tatbik olunur, diyor. Kanunun içerisine, tatbik şeklini gösteren nizamnamenin yapılması kaydını koyunca, bu hükme riayet etmek mecburiyeti kanuniyesi baş gösterir. Bu bakımdandır ki; zaten İşleri Bakanımızın verdiği izahata nazaran da tenvir mahiyetinde olacak olan bu nizamnamenin çıkarılmasında bakanların hakkı vardır. Nizamnamelik bir mesele görürlerse nizamname yaparlar. Talimatnamelik bir mesele görürlerse talimatname yaparlar, hiçbirisi değilse, izahlı bir emir vererek işi hallederler. Zannediyorum ki; Adalet Komisyonundaki arkadaşlarımız da bu noktai nazara iştirak ederler. Buraya bu madde kondumu 6 ay tatbikten mahrum kalmacağı gibi, 2311 sayılı Kanun da kaldırıldığından dolayı, arada altı aylık bir boşluk hâsıl ve bir serbestlik ve teşevvüş husule gelecektir. Buna meydan vermiyelim, bu maddeyi kaldıralım.

Bendenizin noktai nazarım bundan ibarettir.

BAŞKAN — Komisyonun mütalâası var mı efendim? Yani İşleri Bakanının beyanatı karşısında komisyonun mütalâası var mı?

SÖZCÜ SEMİ ERGİN (Manisa) — Bu madde hakkında sayın İşleri Bakanının burada vermiş olduğu izahattan şunu anlıyorum ki, kanunun başından beri Meclisi Âlide geçen müzakerelerden ilham alınarak İşleri Bakanlığı tarafından bir talimatname yapılacaktır ve bu talimatname alâkahılara bir fikir ve malûmat vermek üzere gönderilecektir. Bu fikir ve münaka-

şaların ışığı altında herhangi bir idare âmiri bunun dışına çıkmaya imkân bulamayacaktır.

Sayın İşleri Bakanı bize iyi bir havadis verdi. Yüksek Heyetiniz de bu fikre mütemayil olarak bunu kabullendi. Komisyonumuz sizinle beraber bu maddenin kaldırılmasına taraftardır.

BAŞKAN — Bir sual var.

İZZET AKÇAL (Rize) — Altıncı madde hakkındaki teklifin üzerine, bu hususları yapılacak nizamnameye ilâve etmek suretiyle halledeceğiz, diye komisyon cevap vermişti. Acaba şimdiki cevaplarıyla evvelki cevaplarını nasıl telif edecekler?

SEMİ ERGİN (Devamla) — Komisyon altıncı maddeyi münakaşa ederken tespit ettiği metin üzerinde fikirlerini yürüttü. Burada arkadaşlarımızın temayülü ve İşleri Bakanının vâkı beyanatı bu maddenin kaldırılması tarafını iltizam eder görünmektedir. Komisyonumuzun, Heyeti Aliyenin fikri hilâfına burada bir tez yürütmesi imkânı mevcut değildir. Burada altıncı madde dolayısıyla İzzet Akçal arkadaşımızın vâkı endişe ve tereddütleri, bu maddenin münakaşasından mütevellit, zabıtlara geçen fikir ve mütalâalardan, idare âmirleri elbette ki ilham alacaklardır. İşleri Bakanlığı bu şekilde hareket etmelerini elbette kendilerine bildirecektir ve İzzet Akçal arkadaşımızın tereddütleri de bu suretle izale edilmiş olacaktır kanaatindeyim.

İZZET AKÇAL (Rize) — Efendim, altıncı madde üzerinde yapmış olduğum teklif, mutlaka bir kanun veya kanunla bir nizamnameye atıf suretiyle halledilebilecek âmir bir tasarrufa taallük etmektedir. Talimatname hükmü içerisinde mütalâa etmek, hukuk prensiplerine uygun düşmez. Komisyonun bu kanunu zamanında işliyebilmesini, meriyete geçebilmesini temin için heyeti celilenin arzusuna Bakanın uyması suretiyle, yapmış olduğu teklife iştirak etmiş olmasına göre kanunun ikinci müzakeresinde bu teklifi yapma ve komisyone da tekabül edilmesinden ibarettir. 6 ncı maddenin bu metni, bir boşluk husule getirecektir ve bu boşluk vatandaşın aleyhinde olacaktır. Realiteyi bütün arkadaşlarım yakından takip etmektedirler. Ekseriya, idareciler, maalesef hakikattir, bunu söylemekte hiçbir mahzur görmemekteyim, bir mahalde veya başka başka yerlerde bir günde iki veya üç iş gördükleri

takdirde her iş için ayrı olarak harcahlarını ve yol masraflarını almaktadırlar. Yine böyle yapacaklardır. Çünkü Harçlar Kanununda müteferrik hükümler meyanında yürütülen, hüküm yürütülen vaziyet, mütalâa edilen durum budur. Ona imtisalen böyle yapacaklardır. Heyeti celilenin maksadı ise, bu işleri masrafa boğmamaktır. Bu bakımdan ikinci müzakeresinde bu teklifi tekrar getireceğiz. Adalet Komisyonu bu teklif üzerinde şimdiden hazırlık yaparsa, zannedirim ki, uzun müzakerelere ve münakaşalara yol açılmadan boşluk doldurulmuş olur.

BAŞKAN — Müfit Erkuyumcu.

MÜFİT ERKUYUMCU (Bahkesir) — Muhterem arkadaşlar; hiçbir zaman kanunun yürürlüğe girmesi, nizamnamesinin çıkmasına bağlı değildir. Hukuk esasatı bir kanunun neşri tarihinde yürürlüğe girmesini emreder. Nitekim bu kanunun 10 ncu maddesi, ki halen kabul edilmiş değildir, «bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer» demektedir. Şu vaziyette kanunun yürürlüğe girmesine, nizamnamenin yapılmaması tesir etmemektedir. Buna şunu da ilâve etmek isterim ki, bu kanundan evvel meriyete girmiş ve halen tatbik edilmekte olan 2311 sayılı Kanunda da böyle bir nizamname yapılmak mecburiyeti vaz'edildi ve bu kanun nizamname yapılmadan yürürlüğe girdi ve tatbikatına devam edildi.

Şimdi bu kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren altı ay içinde bir nizamname yapılacağına dair olan maddenin, bendenizin kanaatince, burada kalması lâzımgelir. Bu madde kalsın. Nizamname yapılınca kadar 2311 sayılı Kanunun nizamnamesi tatbik edilsin. Kanunun sonunda «yayımı tarihinden itibaren yürürlüğe girer» ibaresi mevcut olduğuna göre, nizamnamenin çıkmamış olması, kanunun meriyete girmesine mâni olmaz. Bu itibarla nizamnamenin yapılmasına dair olan hükmün muhafazasını ben şahsan rica ediyorum. (Reye, reye sesleri).

FERİDUN FIKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Müsaade ederseniz sekizinci maddeyi okuyayım.

Madde 8. — Bu kanunun tatbik şekli altı ay içinde çıkarılacak bir nizamname ile tesbit olunur.

Rica ederim; yürürlüğe girmek demek ne demektir? Bu kanun için altı ay zarfında bir nizamname yapılması hususunda Şûrayı Devlet

faaliyete geçer. Fakat ortadan eski kanun da kalkmış olduğundan tecavüz gırla devam eder. Bunda tereddüde mahal yoktur.

KEMAL TÜRKOĞLU (Mardin) — Efendim, arkadaşımız Müfit Erkuyumcu, 2311 sayılı Kanun yürürlükten kalktıktan sonra da onun nizamnamesine göre amel olunur, dediler. Halbuki mevcut nizamname 2311 sayılı Kanunun ahkâmına göre neşredilmiştir. O kalkınca tüzük de kalkar. Bu kanun için bir nizamnameye ihtiyaç olup olmadığı meselesi şüphesiz ki, Yüksek Meclisin takdirine bağlı bir keyfiyettir. Hakikaten bu kanun Mecliste, öyle zannediyorum ki, en fazla serbest zaman bırakılmak suretiyle münakaşa edilmiş ve her tarafı açıklanmış bulunmaktadır. Hattâ Adalet Komisyonu Sözcüsünün şu, şu hususlar nizamnamede tasrih edilecektir, dediği kısımlar dahi cevaplandırılmak suretiyle tasrih edilmiş bulunmaktadır. Eğer İçişleri Bakanlığı bu kanunu geniş bir tamimle idari teşkilâtımıza yayınlar ve dikkatle tatbikini isterse ve bilhassa kaymakamlarımız ve valilerimiz buradaki müzakere zabıtlarını elde edebilirlerse, kanundan çok daha iyi netice alınabilir. Nizamnameler maalesef bu neticeyi sağhyamamaktadırlar. İçişleri Bakanlığının 2311 sayılı Kanun hakkında çıkardığı nizamnameyi bilirim. Bu nizamname, kanunu izah değil, bilâkis iğlâk etmiştir. Burada bu kanun üzerinde etraflı görüşmeler yapılmış, sorulan suallerle her ciheti deşilip açıklanmış olduğuna göre, ayrıca bir nizamname çıkarılmasına lüzum olmadığı kanaatindeyim. Takdir Yüksek Heyetinizindir. (Çok doğru, bravo sesleri).

HÂMİD ŞEVKET İNCE (Ankara) — Arkadaşlar çok akademik bir meseleyi tartışıyoruz. Nizamnameden bâhis olan Anayasanın 52 nci maddesini okursak mesele tamamen anlaşılır ve binnetice biz vâzı kanun olarak çıkardığımız kanunların süveri tatbikiyesini anlatacak bir nizamnamenin kanun metninde zikrî tesbitine icab bulunmadığı neticesine varırız. Şimdi bunu size ispat edeceğim Anayasa ile. Anayasanın 52 nci maddesini okuyorum;

«İeravekilleri Heyeti, kanunların süveri tatbikiyesini irac veyahut kanunun emrettiği hususatı tesbit için ahkâmı cedideyi muhtevi olmak ve Şûrayı Devletin nazarı tetkikından geçirilmek şartıyla nizamnameler tedvin eder.»

O halde Anayasa ile müenmen olan nizamname yaymak hakkını İeravekilleri Heyeti dilerse kullanır. Dahiliye Bakanı talimatname ile yapacağım diyor. Güzel. Zaten kanunu tatbik edecek olan memurlara hüsnü delâlette bulunur. Kanun güzel işlemeğe tavzihler yapar. Bir kanunda yazılı değil diye nizamname yapmazlık olmaz. Meselenin can damarı budur. Onun için dikkat buyurun, üzerinde konuştuğumuz bu madde haşıvdır, zaittir. Yani kanun metnine koymaya lüzum yoktur.

BAŞKAN — Başka söz istiyen arkadaş yoktur. Takrirleri okutuyorum.

B. M. M. Başkanlığına

8. nei maddenin kaldırılmasını teklif ederim.

Tokad

Ahmet Gürkan

Sayın Başkanlığa

Teklifteki 8 nei maddenin kaldırılmasını, müzakereye konmasını arz ve teklif ederim.

Afyon

Gazi Yiğitoğlu

Sayın Başkanlığa

Şifahen arzettiğim sebep dolayısıyla görüşülen 8. nei maddenin kaldırılmasını teklif ederim.

Siird

M. Daim Süalp

BAŞKAN — Teklifler aynı mahiyettedir, komisyon da iştirak ediyor, tayyi kabul edenler... Etniyenler... 8 nei madde çıkarılmıştır. Bundan sonraki maddeler buna göre sıralanacaktır.

7 nei madde komisyondan gelmiştir okutuyorum.

MADDE 7. — Tecavüzü defi edilen kimse mahkeme kararıyla kendine teslim edilmeksizin o gayrimenkule tecavüz ederse birinci maddeye göre tecavüzü defi edilmekle beraber sulh mahkemelerince iki aydan altı aya kadar hapis cezasına mahkûm edilir.

Eğer bu tecavüz içlerinden velev birisi silâhlı olan birkaç kişi yahut silâhlı olmasa bile beş kişiden fazla şahıslar tarafından ika olunursa altı aydan iki seneye kadar hapis cezası verilir. Bu dâvalar acele olarak rüyet olunur.

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Biraz evvel takdim ettiğim bu mevzua taallûk eden bir takririm ikinci defa okutulup reye konmamıştır.

Başkanlıkça zühul edilmişti, onun tekrar okutulmasını rica edeceğim.

BAŞKAN — Diğer bir takrirle aynı mahiyette görülmekle okutulmamıştı.

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Aynı mahiyette degildir.

BAŞKAN — Tekrar okutuyorum.

(Bolu Milletvekili M. Güçbilmez'in «2 nei fıkranın mükerrirlerinin duruşmaları tutuklu olarak yapılır.» fıkrasını havi önergesi tekrar okundu).

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Takririm hakkında konuşamam mı, takrir sahibi olarak? Zapta geçsin.

BAŞKAN — Komisyondan yeni gelmiş bir metin vardır. Mahmut Güçbilmez arkadaşımız da ısrar ediyorlar. Komisyondan yeni metin gelmiş olması dolayısıyla bunun üzerinde konuşabilir.

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Arkadaşlar, zabıt müvacesesinde olduğumuz için bir noktayı tavziha mecburum. Bendenizin takririm, bu yeni metinden evvel verilmişti. Başkanlığın açıkladığı gibi, Gürkan arkadaşımızın teklifi ile aynı olduğu ifade edilmeksizin Gürkan arkadaşımızın teklifi reye kondu, benim takririm reye konmadı. Başkanlığı ikaz ettim, yeni metin gelince hatırlatın dedi, ben de hatırlattım. Şimdi bendenizin teklifim; Gürkan arkadaşımızın teklifinden farklıdır. Onun teklifi mutlaklı, bendenizin teklifim ikinei fıkra ile alâkalıdır. Evvelece silâhla kütleli tecavüzler yapmışlar, ceza görmüşler, hâlâ uslanmamışlardır, bunlar tekrar tecavüz ediyorlar. Bunlar bir daha mahkemeye geldikleri zaman, nizamı âmme için duruşmaları serbest yapılmasın, tevkif edilsinler. Bu teklifini kabul veya reddetmek size aittir. Bu noktayı böylece belirterek huzurunuzdan çekiliyorum.

BAŞKAN — Evvelece arzedilen takrir şu mahiyette idi: Karardan sonra tecavüzlerini tekrarlayanların muhakemeleri mevkufen yapılır. Yani tecavüzlerin tekrarlanması fiili vaziyettir. Halbuki Mahmut Güçbilmez arkadaşımız teklifinde; ikinci fıkraya göre hüküm giyenlerin soruşturmalarının mevkufiyeti meselesini ileri sürmektedir. Binaenaleyh ilk teklifle bunun alâkası yoktur, ayrı ayrı teklifler vaziyetindedir.

Şimdi bunu reyimize arzedeceğim.

FERİDUN FIKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Tekrar okunsun efendim.

BAŞKAN — Takdiri tekrar okutuyorum.

(Tekrar okundu)

CEVAT ÜLKÜ (Aydın) — Burada bir kelime noksan gibi geliyor bendenize. «Mütaakıp soruşturmaları» demek lâzımgelir.

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Doğrudur, ilâve edelim.

BAŞKAN — Komisyon, buyurun.

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ŞEMİ ERGİN (Manisa) — Mahmut Güçbilmez bu takririni biraz evvel verirken, komisyon olarak cevabımızı vermiştik. Bir kere daha arzedeğim: Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 200 neü maddesinden, hükümden evvel vatandaşın tutukluğu halini tamamiyle kaldırmış bulunuyoruz. Burada hüküm sırasında ve soruşturma sırasında mevkufiyet halini kabul etmek demek, geçen sene bir prensip olarak kabul ettiğimiz hükme tamamiyle aykırı bir metni maddeye koymak demek olur. Hâkim her zaman için suçun tekerrüründe, yasfında ve işleniş tarzında mütalâa yürüterek tevkif etmek hakkına sahiptir. Komisyonumuz ayrıca bu mecburiyeti hâkime yüklemek fikrinde değildir. Bunu arz etmek isterim.

BAŞKAN — Celâl Yardımcı.

CELÂL YARDIMCI (Ağrı) — Efendim, mâruzatımı komisyon beyan buyurdular. Tevkif bir tedbirdir. Bu da hâkimin işidir, bırakalım hâkimin takdirine. Yoksa hâkimin elini kolunu bağlamak caiz olmaz.

MAZHAR ÖZSOY (Maras) — Muhterem arkadaşlar; takrirden arkadaşımız mükerrirlikten bahsediyorlar. Halbuki mükerrirlik, Türk Ceza Kanununda hükümle sabit olabilir. Evvelece mahkûm olan bir şahsın, mahkûmiyeti infaz edildikten sonra tekrar suçu sabit olup ceza görmesi mükerrirlik olur. Ceza görmeden evvel ise, yani mütaaddit suç işleyen suçluya içtima hükmü tathik edilir ve kendisine mütaaddit suç işlemiş nazariyle bakılır. Binaenaleyh burada da mükerrirliğin mahkeme hükmüyle sabit olması lâzımgelmektedir. Bunu tebarüz ettirdikten sonra şunu da söyleyeyim ki prensip olarak, antidemokratiktir diyerek geçen sene mecburi tevkifleri kaldırdık.

Söyle bir hâdise benim önümden geçti: Reisiicumhura hakaret etti diye on tane sanık getirildi, onunun da mecburi olarak mevkufen muhakemesine başladık. Evrakı tahkikiyeyi elime aldım, baktım, bidayette gedikliye hakaret edil-

miş, dönmüş dolanmış hakaret Reisiicumhura yapıldı, denmiş. Tutmuşlar sanıkları içeri sokmuşlar. Ancak altı ay sonra bu adamlar beraet ettiler de tahliye edildiler. Binaenaleyh bu gibi eihetler vatandaşın mağduriyetini mucip olduğundan tevkif hakkındaki takdiri hâkimlerimize bırakalım. Hâkim, tevkifi icabettirecek mahiyette bir suç işlendiğine kaani olduğu takdirde derhal tevkif eder.

Mâruzatım bundan ibarettir.

IIÂMİO ŞEVKET İNCE (Ankara) — Muhterem arkadaşlar; birçok arkadaşlarımız hatırlarlar, 1609 numaralı irtikâp, irtişa ve müzayedeğe fesat karıştıranlar hakkında hususi bir Usulü Muhakeme Kanunumuz vardır. Bu kanun Memurun Muhakemat Kanununun sırtından atlar yani Memurin Muhakemat Kanununun şayanetkâr ve istisnai olan tahkik usullerinden memuru hariç bırakır. Tabiri diğerle muayyen mevzularda memuru korumaz. Maattecessüf, bu meslek içinde bulunanlar bilirler ki, hakikaten bu kanun birçok haksız tevkiflere sebep olmuştur. Bir memura, irtikâp yaptın, irtişada bulundun, müzayedeye fesat karıştırdın diye bir isnat yapılırsa, bunu anasını cürmiyesi nedir, irtiza nasıl tahakkuk eder, irtikâp nasıl taayyün eder, savei tetkik etmeden iki adamın söylemesiyle derhal ve sorgu hâkimine göndermeden mahkemeye sevkeder. Hâkim bakar şahit Darende'dedir, şahit İstanbul'dadır. Şuradadır, buradadır. O adamağızı hâkim, viedam çatlaya çatlaya mevkuf tutar. Büyük bir felâkettir bu. Hepinizin bildiği eski bir sözü tekrar edeyim: Bir mâsumün haksız yere hürriyetinden mahrum kalması yerine, bin günahkârın bırakılması evlâdır. Ceza hukukunun müebbet ve bütün beşeriyetin yaşadığı müddetçe değişmez bir kaidesidir bu.

Arkadaşlar; meselâ bir adam gider bir memuru ihbar eder. o ihbarla mukayyet olarak, yani tahkikatı derinleştirmiyerek savei tarafından o memur mahkemeye sevkolundu mu, yandı gitti o memur. Dediği gibi Mazhar'ın 6 ay sonra bir sene sonra beraet eder. Hâkimden hakkı takdir kaldırdınız mı, hak, muallal olur.

Mükerrirler hakkında bunu yapalım, diyorlar. Fakat mükerrirlik indelmuhakeme tahakkuk edecektir. Bir saveinin mükerrir demesiyle mükerrir olur mu o adam acaba? Hayır. Hazırlık tahkikatındayız. Mükerrir vasfını alan

bir adam hini muhakemede şöyle söyleyebilir : Oraya ben oturmak için gittim, tecavüze gitmedim, der. Bunu ne yapacaksınız? Bu vaziyette bulunmuyorsa cürüm unsurları tahakkuk etmez. Saveri mükerrirdir, dediği zaman muhakeme neticesine kadar mevkuf mu tutacağız?

Türk hâkiminden endişe etmeyin. Bir aydan altı aya kadar ceza verilir, diyoruz. Bu elâstikiyeti niçin veriyoruz? Beş aylık bir mesafeyi hâkimin önüne niçin seriyoruz? Hâkim hükmünü bu iki had arasında verecektir. Bu suretle bir elâstikiyeti kaydediyorsunuz da tevkif hakkında ahkâmı umumiyeye temessük etmeden kendisinin takdir hakkını neden bağlıyorsunuz? Suçun yası hakikisi, son tahkikatta taayyün eder. Hazırlık tahkikatı ile tamamiyle tebeyyün etmez. Binaenaleyh söz, hâkimindir. Esas hüküm için sözü hâkime bırakıyorsunuz, fakat tevkif için mecbur kılıyorsunuz bu, adalete uygun değildir, takririn reddini rica ederim.

BAŞKAN — Başka söz istiyen yoktur, reye arzetmek üzere teklifi tekrar okutuyorum.

(Bolu Milletvekili Mahmut Güçbilmez'in önergesi tekrar okundu)

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Takriri mi izah edeceğim.

BAŞKAN — Evvelce izah ettiniz, şimdi reye koyma sırasında söz veremem.

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Tashih edeceğim.

BAŞKAN — Bir yanlışlık varmış tashih edeceklermiş, buyurun.

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Yanlışlık değil efendim. Fakat arkadaşlarımız mükerrirlik kelimesinin hukuki mânada izah edilmesi bakımından üzerinde duruyorlar ve burada mükerrirlikten, Ceza Kanunu zaviyesinden anladıkları mânanın doğruluğu üzerinde söyleyecek sözüm yoktur. Bendenizi burada bu takriri vermeye sevkeden ince nokta şudur; ben bu noktayı da arz edeyim de Yüksek Heyetiniz nasıl arzı ederse öyle karar versin. Komisyonun ve bâzı arkadaşlarımızın: Antidemokratik diyerek, şöyledir böyledir diyerek bâzı kanunlardaki (hükümden evvel tevkif) maddeleri tarzındaki mütalâasıyla bunun arasında şöyle ince fark vardır: Hâkime ilk defa getirilen bir suçlunun hükümden evvel derhal tevkifini temin eden maddeler kaldırılmıştır. Bir vatandaş ilk defa hâkim huzuruna geliyor, ilk defa suçlu sanıla-

rak getiriliyor, bunun derhal tevkifine ait olan madde kaldırılmıştır. Bendenizin teklifimde; birincisinde cezasını çekmiş, ağır bir ceza verildiği halde uslanmamıştır ve ikinci defa hâkim huzuruna gelmiştir. Gelen kimdir? Kos koca bir küttedir. Komisyon bu işin esasına iştirak ederse, Heyeti Muhteremeniz de bu noktaya iltihak ederse bu işin redaksiyonla halli mümkündür, (Mükerrir) tabirini kaldırır, yerine bu hükmü korsak muvafık olur. (Reye reye sesleri)

BAŞKAN — Bu takririn dikkate alınmasını kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Maddeyi yeni şekliyle tekrar okuyoruz:

MADDE 7. — Tecavüzü defedilen kimse mahkeme kararı ile kendine teslim edilmeksizin o gayrimenkule tecavüz ederse birinci maddeye göre tecavüzü defedilmekle beraber sulh mahkemelerince iki aydan altı aya kadar hapis cezasına mahkûm edilir.

Eğer bu tecavüz işerinden velev birisi silâhlı olan birkaç kişi yahut silâhlı olmasa bile beş kişiden fazla şahıslar tarafından ika olunursa altı aydan iki seneye kadar hapis cezası verilir. Bu dâvalar acele olarak rüyet olunur.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Gayrimenkule tecavüzün def'ine dair olan (2311) sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Bu yürürlük maddesiyle alâkalı olarak komisyondan bâzı şeyler sormak istiyorum. Gayet mühimdir. Sualim biraz uzun olacaktır. İzin verirseniz kürsüden ifade edeyim.

BAŞKAN — Buyurun.

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Arkadaşlar; eski 2311 sayılı Kanun kalkıyor, yerine yenisi konuyor. Bu suretle bir intikal devresine geçiliyor. İntikal devresine geçerken eski işlerle yeni işler arasında birtakım tedahüller olacaktır. Bu bakımdan durumun ne olacağını komisyonun veya Hükümetin Meclis huzurunda açıklaması ve tatbikatta uğranılacak güç-

lüklerin burada aydınlatılması yerinde olur. Bunun şu suretle ifade ediyorum.

1. Eski kanun zamanında tahkikatı yapılmış, fakat kararı sâdir olmamış olan işler.

2. Eski kanun zamanında tahkikatı yapıp kararı verilmiş, fakat henüz infaz edilmemiş olan işler.

Bunlar yeni kanunun meriyetinden itibaren ne gibi muameleye tâbi olacaktır?

Sonra, eski kanun zamanında usulü dairesinde verilen bir karara istinaden tecavüzü menedilen bir kimse bu kanunun meriyetinden sonra tekrar tecavüz ederse, 7 nci maddedeki suç, eski kanuna göre mi, yeni kanuna göre mi tekevün edecektir? Çünkü bu işin ihzari safhası birinci kanun zamanına, icrai safhası ikinci kanun zamanına taallük etmektedir. Bu tecavüz, birinci madde hükümlerine göre ayrıca tahkikata lüzum kalmaksızın menedilecek midir? Bu yönlerden bir geçici maddenin kabulüne komisyon taraftar mıdır?

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ŞEMİ ERGİN (Manisa) — Efendim, Mahmut Güçbilmez arkadaşımız, bu kanun yürürlüğe girdiği anda 2311 sayılı Kanuna göre elde mevcut işlerle bu kanun gereğince vâkı olacak müraعاتlardaki işler birbirine tedahül edecektir, bunlar hakkında ne olacaktır, demektedir. Anlayışımıza göre, eski 2311 numaralı Kanuna, yani şimdi yürürlükten kalkacak olan kanuna göre verilmiş olan kararlar..

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Takibat yapılmış, fakat karar verilmemiş ise, yani birinci safha..

ŞEMİ ERGİN (Devamla) — Henüz karar verilmemiş ise, yeni kanun hükümlerine göre muamele görecektir. Eğer evvelce karar verilmiş ise o karar infaz edilecektir.

Karar verilmiş ve fakat infaz edilmemiş işler, yeni kanunun meriyetinden itibaren ne gibi muameleye tâbi olacaktır? Eski kanuna göre müdahalesi menedilmiş ve tekrarı halinde ceza bakımından ne muameleye tâbi tutulacaksa bütün bu hususlar hakkında (gayrimenkule tecavüzün def'ine dair olan) bugün kabul etmiş olduğunuz kanunun hükümleri tatbik edilecektir, arkadaşlar.

MAZHAR ÖZSOY (Maras) — Muhterem arkadaşlar, Ceza Hukukunda bir prensip vardır. O da şudur; eski kanun kalkıpta yeni kanun

vaz'edildiği takdirde her iki kanunun mahiyetine ve suçun tarihine bakılır. Suç eski kanun zamanında işlenmiş ise ve yeni kanunun tâyin ettiği ceza ondan hafif ise hafif ceza verilir. Eğer suçun tarihi, bugünkü yaptığımız kanunun mevkiî tatbika konduğu tarihten sonraya tesadüf eder ise bugünkü kanunun hükümleri tatbik edilir. Bu, esastır. Bu esas nazarı itibara alarak bugünkü mevzua temas etmek istiyorum.

Şimdi 2311 sayılı Kanun kalkmıştır. Bu kanunun bugünden itibaren kalktığını farzederek bundan evvel işlenmiş olan suçlar hakkında 2311 sayılı Kanunda tâyin ve tesbit edilen ceza tatbik edilir, prensip budur, değişmez. Keyfiyet Ceza Kanununun umumi maddelerinde derecedir. Türk Ceza Kanununun ikinci maddesindedir. Suç bu tarihten sonra işlenmişse yeni kanun tatbik edilir. Eğer suç eski kanun zamanında işlenmişse daha evvelki kanundaki hükümler tatbik edilir. Şimdi Mahmut Güçbilmez arkadaşımız bir şeye temas ettiler.

Eski kanun zamanında tecavüz vâkı olup birinci defa menedilmiş, fakat bu kanun zamanında ikinci defa tecavüz vâkı olursa ne yapılacaktır?. Demişlerdir.

Suç unsuru, ikinci defa tutulan meni müdahale zaptıyla tekevün etmiş bulunur, bu kanun zamanında işlenmiş oluyor demektir. Binaenaleyh yeni kanun hükümleri tatbik olunur. Tereddüde mahal yoktur, zaten Ceza Kanununun umumi hükümleri buna cevap vermektedir.

BAŞKAN — Feridun Fikri.

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Arkadaşlar, bu konu üzerinde biraz düşünmek taraftarıyım. Çünkü iyi bir kanun yapıyoruz. Bir intikâl vaziyeti var. Arkadaşımız Mazhar Bey cezacılık bakımından işi ele aldı. Mesele yalnız cezacılık bakımından ele alınmakla halolunmaz. Yalnız ceza meselesi değildir.

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Muamele meselesi.

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Devamla) — Bilhassa benim dimağımı tereddüde sevkedilen nokta Mahmut Güçbilmez arkadaşımızın kullandığı veçhi üzere (muamele) vaziyeti vardır.

Şimdi, bir intikâl mevkiindeyiz. Mazhar Bey arkadaşımızın dediği gibi, Ceza Kanununun hükümleri bu cezanın tatbik şeklini hal ve fasleler. Bunda istibaha mahal yoktur. Yalnız endişe ettiğim nokta şudur; müracaat var, bu müracaat eldedir, tatbikat yapılmıştır. Şimdi yeni bir kanunla yeni bir hak doğmuş oluyor. Bu yeni hak doğunca, bundan evvelki muamelelerin muteber olup olmayacağı hakkında kanuna bir fıkra koymakta fayda mülâhaza ederim, bundan bir zarar çıkmaz. Bendeniz kendisinden evvel, demin bâzı arkadaşlara, böyle bir geçici maddenin ilâvesi hakkındaki iş istibahını arz etmiştim. Arkadaşınız konuşunca gördüm ki, böyle bir tereddüt vâkidir, onun için söz aldım. Arkadaşımız benden daha çok çalışmış, bir de metin hazırlamıştır. Böyle bir maddenin kabul edilmesinde bence fayda vardır. Yani 2311 sayılı Kanun dairesinde yapılmakta bulunan muamelelerin muteber olduğunu bir hükümle ifade edersek tatbikat için faydalı olur.

HÂMİD ŞEVKET İNCE (Ankara) — Bu ne demektir efendim?

FERİDUN FIKRİ DÜŞÜNSEL (Devamla) — Bundan maksat, başlamış olan muamele yeniden başlamasın.

HÂMİD ŞEVKET İNCE (Ankara) — Böyle şey olmaz.

FERİDUN FIKRİ DÜŞÜNSEL (Devamla) — Bana oradan, oturduğunuz yerden cevap vermekte bir fayda yoktur. Benim istediğim, kanun ibaresiyle, cereyan etmekte olan muamelelerin muteber olmasını temine mâtuftur. Eğer heyetiniz; hacet yoktur, muameleler muteberdir derse; bilmem ki, muteber olur mu? Yani ibarei kanuniyeye girmedikçe, cereyan etmiş muamele var, onlar ne olacak bilmiyorum? Mahmut Bey daha güzel yazmış, Bendeniz, arkadaşımızın dermeyan etmiş olduğu mefhumun, Ceza Kanunu ile hallolunur gibi bir telâkkiye tâbi tutulmasına ihtiyatla bakarım. Yalnız bir geçici madde hakkında arkadaşımın söylediği mülâhaza üzerinde yüksek heyetinizi bir an tecemmüle davat ederim.

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ŞEMİ ERGİN (Manisa) — Arkadaşlar, böyle bir tereddüde mahal yoktur, Feridun Fikri arkadaşımızın bir geçici madde eklenmesine dair olan

tekliflerine de iştirak etmiyoruz. Çünkü biraz evvel de arzettiğimiz üzere 2311 sayılı Kanunun yürürlükte bulunduğu sırada yapılmış birçok müracaatlar mevcuttur. Bu kanunumuz yürürlüğe girdiği anda 2311 numaralı Kanuna göre yapılan tahkikler sonunda kararı verilmiş olanlar varsa bunlar 2311 numaralı Kanun yürürlükten kalktığı anda, yeni kanunun mevkii tatbika konulmasıyla tatbik ve infaz edilecektir. Bunun haricinde 2311 sayılı Kanunun yürürlükte bulunduğu zaman yapılan müracaatlar henüz neticelenmemişse bu müracaatlar yeni kanunun yürürlüğe girdiği anda makbul ve muteber olacaktır. Ancak yüksek Meclisinizin kabul ettiği gibi o tahkikat jandarma ve bucak müdürleri tarafından yapılmıştır. Henüz karar da verilmemiş olduğuna göre müracaat kabul edilmiş olacak ve fakat kaymakam ve vali müracaatlarından mütevellit yarıda kalan tahkikatı yeni yürürlüğe girmiş kanuna göre ikmal edecek ve hükme bağlayacaktır. Bunun için bu hususta tereddüt edilecek hiçbir nokta mevcut değildir kanaatindeyiz.

NUSRET KIRIŞCIOĞLU (Çanakkale) — Eski kanuna göre muteber olan 30 günlük müddet kanunun neşri tarihinde dolmuş ise, kanunun neşrinden sonra 60 günlük müddet cari olduğuna göre kanunun neşrinden evve geçen bu 30 günlük müddetle müracaat hakkı sâkit olacak mıdır? İfade edilsin, zapta geçsin.

ŞEMİ ERGİN (Devamla) — Elbette eski müracaatının lehine olarak 60 günlük müddet kabul edilecek, uzatılmış olacaktır.

NUSRET KIRIŞCIOĞLU (Çanakkale) — Bu 30 günlük müddet eski kanun zamanında tahakkuk etmiş olursa?...

ŞEMİ ERGİN (Manisa) — Müsaade edersemiz, 30 günlük müddet 2311 numaralı Kanunun zamanında tahakkuk etmiş ve müracaatçı bu otuz günlük müddet zarfında müracaat etmemiş olabilir. Bilfarz kırkmeç gün 2311 sayılı Kanun yürürlükten kalkmış, bu kanun me'riyete girmiştir. Müracaatçı yeni kanunun 60 güne çıkarılan müddetinden istifade edecek ve müracaat edebilecektir.

NUSRET KIRIŞCIOĞLU (Çanakkale) — Bu tecavüz eden şahsın iktisap edilmiş hakkını ihlâl etmez mi?

ŞEMİ ERGİN (Manisa) — Hakkı alınmış bulunan vatandaş lehine bu kanunu tatbik etmek mecburiyetindeyiz.

NUSRET KIRIŞCIOĞLU (Çanakkale) — Zapta geçsin.

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Eski kanun zamanında usulü dairesinde verilmiş bir karara istinaden tecavüzü menedilen bir kimse, bu kanunun meriyetinden sonra tekrar tecavüz ederse aynı gayrimenkule 7 nei maddedeki suç tekevvün edecek midir?

ŞEMİ ERGİN (Devamla) — Mahmut Güçbilmez arkadaşım demektedir ki; 2311 numaralı Kanuna göre birinci defa tecavüzü menedilen kimse 2311 numaralı Kanun yürürlükten kalktıktan sonra, bu yeni kanunun meriyeti zamanında ikinci defa tecavüz ederse bu kanunun 7 nei maddesindeki cezai hükümler tatbik edilecek midir?

Elbette ki; 2311 numaralı Kanun zamanında verilmiş kararları, o günkü şerait içinde verilmiş kanuni bir karar olarak kabul etmek mecburiyetindeyiz. Bu kanunun meriyeti zamanında ikinci bir tecavüz yapıldığı takdirde 7 nei maddenin anasırı cürmiyesi teşekkül etmiş olacaktır.

MAHMUT GÜÇBİLMEZ (Bolu) — Bu takdirde, birinci madde hükümlerine göre ayrıca tahkikata lüzum kalmaksızın tecavüz def'edilebilecek midir?

ŞEMİ ERGİN (Manisa) — Elbette ki 2311 sayılı Kanun zamanında alınan kararları makbul ve muteber olarak kabul etmek ıstırarındayız. Bunun içindir ki, bu kanunun yürürlüğe girdiği anda vâkı olacak tecavüzde birinci maddenin son fıkrasındaki «zilyede teslim olunan gayrimenkule başkaları tarafından vuku bulacak tecavüz ve müdahaleler yeni bir tahkikat yapmaksızın menedilir» hükmü tatbik edilecektir.

BAŞKAN — Kemal Türkoğlu, buyurun.

KEMAL TÜRKOĞLU (Mardin) — Vazgeçtim.

HÂMİD ŞEVKET İNCE (Ankara) — Çok değerli arkadaşların, canlı bir kanunu unuttular. Komisyon başkanımız hatırlasalardı her halde arkadaşlarına ihtar ederlerdi. Bizim, Medeni Kanunun tatbikati hakkında bir Tatbikat

Kanunumuz var. Medeni Kanununun sureti tatbiki hakkında bir kanunu mahsusumuz var. Mecelleyi bıraktık, Usulü Muhakemeyi bıraktık, yerine o kanunu koyduk. Orada vecize halinde der ki; her hangi bir ihtilâf, hâdisenin zamanı vukuundaki kanuna tevfikân hollolunur ve doğrusuda budur. Ukudat, muamelât, her türlü ihtilâfat zamanı vukuundaki kanuna göre hollolunur. Ama, der, eğer hâdiseniz nizamnameye taallûk ederse o zaman nizamı âmme için muahhar kanun makable teşmil edilmek suretiyle tatbik olunur, der. Şimdi muhterem arkadaşım Mahmut Güçbilmez, ceza üzerinde durmadı, bıraktı; bende bırakıyorum. O, mahlûl bir meseledir. Zamanı vukuunda halledilmiş bir meseledir. Şimdi ne yapacağız? Nahiye müdürlerinden hakkı tetkiki alıyoruz, sıfatı tetkiki bulunmayan bir adamın kararına itibar olunur mu? Ne yapacağız? deniyor. Kanun vâzı diyorki; vatandaş çağırma, ihtilâf mahalline gitme, salâhiyet senin değildir. Bu kanun mucibince İçişleri Bakanlığı, bitarikünnyabe nahiye müdürüdür. Nüfus memurunu gönderir ve meseleyi hallettirir. Muhterem arkadaşımın ismini bilmiyorum, otuz gün geçmiş de kırkıncı gün kanun çıkmışsa ona bir hak temin ediyor mu? Hayır arkadaşlar, bu hükümler böyle bir mâna taşımaz. Sukut edea hakları ihya edici bir kanun mevcut olamaz. 30 günde istimal edilmeyen bir hak için, sonra çıkan kanun bana 60 günlük müddet veriyor, zaman aşımı için mademki bana 60 günlük müddet verdi, binaenaleyh ben bundan istifade edeceğim, denemez. İhyayı hak olamaz. Yeni kanunun hükümleri makable teşmil edilemez. Meğer ki makable teşmil edici hüküm mansus ve mevcut bir hüküm ola. Bu itibardır ki bu beyanı veren arkadaşımın ayrılmıyorum. Derdest işlere, salâhiyet verilen makamlar bakar.

FERİDUN FIKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — 30 gün tamam olmamışsa 60 günden istifade edecek midir?

HÂMİD ŞEVKET İNCE (Devamla) — 30 gün tamam olmamışsa 60 güne çıkamaz.

KEMAL TÜRKOĞLU (Mardin) — Bendeniz söz söylemekten vazgeçmiştim. Fakat muhterem üstadımız Hâmîd Şevket İnce bir noktayı tağlik eyledi. Çünkü bu hususta Kanunu Medenininki şekli tatbikına ait kanundaki hüküm, yani (...hâ-

diseler hangi kanun mer'i iken vâkı olmuş ise yine o kanuna tâbi kalır) hükmü tatbik olunmaz. Aksine olarak Türk Ceza Kanununun ikinci maddesi tatbik olunur. O maddenin son fıkrası şudur; «Bir cürüm veya kabahatin işlendiği zamanın kanunu ile sonradan neşrolunan kanunun hükümleri birbirinden farklı ise fâilin lehine olan kanun tatbik ve infaz olunur.»

Binaenaleyh hâdise zamanındaki kanundaki hüküm fâilin lehinde ise o tatbik edilecektir. Bu hususta Ceza Kanunu hükmü esas olduğuna göre münakaşa mevzuu kalmamıştır. Diğer hususlarda ise, bunun bir âmme kanunu olması itibariyle, bu kanun hükümleri derhal yürürlüğe girecektir.

BAŞKAN — Başka söz istiyen var mı? (Yok sesleri)

MAZHAR ÖZSOY (Maraş) — Komisyondan bir sual.

Efendim, demin sual soran bir arkadaşımıza Komisyon sözcüsü cevap olarak buyurdular ki, iki gün evvel 30 günlük müddet bitmiştir. Bu kanun yürürlüğe girdiği takdirde tekrar 60 günlük müddetten istifade eder mi, etmez mi?

BAŞKAN — Zatı âliniz Adalet Komisyonunda mısınız?

MAZHAR ÖZSOY (Devamla) — Evet.

BAŞKAN — O halde sual soramazsınız.

Başka söz istiyen yoktur. Maddeyi tekrar okutuyorum:

(9 neu madde tekrar okundu)

BAŞKAN — Kabul buyuranlar,... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 10. — Bu kanunu Adalet ve İçişleri Bakanları yürütür.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarımın birinci müzakeresi bitmiştir.

2. — *Tütün Ekicileri Ortaklıkları ve Birlikleri hakkında kanun tasarısı ve Geçici Komisyonu raporu (1/234)*

BAŞKAN — Bir önerge vardır okuyoruz:

Yüksek Başkanlığa

Gündemin 14 ncü maddesini teşkil eden Tütün Ekicileri Ortaklıkları ve Birlikleri hakkındaki kanun tasarısı için ivedilikle konuşulması geçici komisyon gerekçesinde yazılı bulduğundan diğer kanun müzakerelerinden önce müzakere edilmesini arz ve teklif eylerim.

Geçici Komisyon Başkanı
Manisa Milletvekili
Sudi Mrhçioğlu

BAŞKAN — Komisyon gerekçesinde öncelikle görüşülmesi teklifi vardır. Şimdi Komisyon başkanı da bir önergeyle teklifi tekrarlamaktadır.

Tütün Ekicileri hakkında gündemin 14 ncü maddesindeki kanun tasarısının öncelikle görüşülmesini oyunuzda arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Anlaşılmadı efendim, tekrar ediyorum öncelik teklifini kabul edenler... Etmiyenler... Öncelikle görüşülmesi ekseriyetle kabul edilmiştir.

Vaktin gecikmiş olmasına binaen Pazartesi günü saat 15 te toplanmak üzere Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma saati : 18,40

6. — SORULAR VE CEVAPLAR

A — YAZILI SORU

1. — *Çorum Milletvekili Baha Koldaş'ın, sermayeleri 300 - 1000 lira arasında bulunan semerci, keçeci ve benzeri esnafın Gelir Vergisi hakkındaki şikâyetlerini öndeyici tedbirlerin düşünülüp düşünülmediğine dair sorusuna Maliye Bakanı Hasan Polatkan'ın yazılı cevabı (6/598)*

6 . III . 1952

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına Sermayeleri 300 - 1000 lira arasında bulunan ve her suretle himayeye lâyık bulunan semerci, keçeci ve benzeri esnafın Gelir Vergisine ait yerindeki şikâyetlerini bilece sunuyoruz. Bu-

na benzer şikâyet mazbatalarını geçen seneden beri Maliye Bakanlığına sunmaktayız.

Mahallî sanayiîni inkişafına da engel olabilecek bu durumun Maliye Bakanlığınca çarçabuk ele alınması bir emrizaruridir.

Hazırladığı bildirilen yeni tasarı bu ve bu gibi esnafı ele almış mıdır Bunlar için düşünülen tedbirler nedir?

Tasarı kanuniyet kespedinceye kadar durumları cidden fena olan bu gibi esnaf tahakkukları üzerinde bu yıl her hangi bir tedbir alınması düşünülmüş müdür?

Sayın Maliye Bakanımız tarafından yazılı olarak bildirilmesine müsaadelerini üstün saygılarımızla rica ederiz.

Çorum Milletvekilleri

Şevki Gürses

Baha Koldaş

Sayın Milletvekillerimizin yüce huzurlarına

Sayın Dr. Saip Özer

Sayın Baha Koldaş

Sayın Hakkı Yemenici

Sayın Hasan Ali Vural

Sayın Ahmet Başbüyük

Çok aziz milletvekilimiz,

Yüksek şahsiyetinize yaraşan saygı ve sevgilerimizi lütfen kabul buyurunuz.

Mart ayından itibaren yeni Kazanç Vergisi Kanunu yürürlüğe girdi. Şimdiye kadar az çok derece ve servet takip eden bu kanun tam tersine olarak fakir esnafa en yüksek vergi ve çok ağır tüccarlara da en az vergi denilmektedir. Bu mektuba imzasını koyan biz İskilip'in bir kaç demet kamış ve üç beş okka yün ve üç beş okka kıl ile semercilik keçeçilik ve mutafılık yapan küçük esnafı bu kanunun bize yüklemekte olduğu çok ağır, akıl ve mantığa aykırı vergisi karşısında afalladık. Ve şaşırıp kaldık. Çarşımın 50 - 100 bin lira kullanan tüccar ve büyük esnafımın vergileri geçen senekilerden de çok aşağı olduğu halde bizim vergilerimiz onlardan çok fazladır. Biz bu vaziyeti küçük esnafın ve az sermaye ile çalışan yurttaşların inhası ve ortadan kaldırılmaları maksadına dayandığı mânasını anlamaktayız.

İyi biliyoruz ki bu kanunu yıkılan parti Büyük Meclisi yapmıştır ve kanunla da bu memleketteki tahribatını tamamlamak istemiştir. Bugünkü idaremizin bu kanunu yürüteceğini sanmı-

yoruz. Küçük esnafın ortadan kaldırılmasına Demokrasinin rıza göstereceğine inanmıyoruz.

Bu kanun bugünkü şekli ile yürütülmesine devam edilecekse biz küçük esnaf şimdiden işlerimizi bırakarak kendimiz için ekmeç yolu aramak çarelerine baş vuracağız.

Aziz milletvekillerimizden hiç vakit geçirmeksizin bu mevzuun ele alınarak çok kötü maksatla ve düşüncelerle yapıldığını tatbikatındaki aksiliklerden anladığımız bu kanunun mâkul ve insafli bir şekilde tadili için gereken yüce gayret ve himmetlerini ve çabuk neticesine intizarda olduğumuzu ve iyi başarılar ve mesut yaşamalar dileğimizi saygılarımızla arz ederiz.

1 . III . 1952

İskilip'te semerci ve keçeçi ve mutaf esnafı:

Mustafa Akkoça, Mustafa Cingek, Yusuf Ergün, Hasan Şallı, Hamdi Bafralı, Mürsel Biricik, Mehmet Uygun, Ali Baykal, Ahmet Yabacı, Mehmet Kartal ve Fazlı Kartal ve Emin Holta, Mehmet Cömert, Sabri Çömlekçi, Mehmet Demirci, İsmail Demirel, Mehmet Suaktıcı, Mehmet Uygun, Ali Cingek, Numan Seymen, Ali Holta, Osman Okumuş, Hüseyin Köprülü, Tefik Servi, İsmail Akman, Osman Ballı, Sadık Koyun, Ömer Karabudak, İsmail Eren, Ömer Karaköylü, Kadir Parasız, Ali Tamirci, İsmail Karaköylü, Nuri Kaya, İsmail Karabacak, İsmail Yeni, Mustafa Okumuş, Ömer Koyun, Ömer Gülmez, Ahmet Boylu, Sadık Özlü, Abdullah Arpalı, İbrahim Tamirci, Emin İkiz, Hüseyin Dolmacı, Osman Gökkakır, Halil Koyun, Mehmet Çizmeçi.

T. C.

Maliye Bakanlığı
Gelirler G. Müdürlüğü
sayı : 23242 - 13/11078

4 . IV . 1952

T. B. M. M. Yüksek Başkanlığına

Kanunlar Müdürlüğü :

7 . III . 1952 gün ve 6 - 598/3252 sayılı yazı k.

Çorum Milletvekilleri Baha Koldaş ve Şevki Gürses tarafından verilen yazılı soru önergesi tetkik edilmiş ve bu husustaki mütalâamız aşağıda arz edilmiştir.

Bilindiği gibi, sabit iş yerinde faaliyette bulunan esnafın vergi matrahı, 5423 sayılı Esnaf Vergisi Kanununun 4 ncü maddesinde de belirtildiği üzere, iş yerlerinin kirasıdır.

Burada mevzu bahis kira, aynı kanunun 5 nci maddesinde de tasrih edildiği üzere, gayrisâfi irattan aşağı olamaz. Aksi halde veya iş yerinin kısmen veya tamamen iş sahibine ait bulunması veya bedelsiz olarak kullanılması hallerinde, kira yerine gayrisâfi irat matrah olarak alınır.

Bu kabîl mükelleflerin vergileri, buldukları yerlerin nüfusları göz önünde tutularak, 6 ncı maddede 4 fıkra halinde gösterilen nispetler üzerinde alınmakta, kira veya gayrisâfi irat üzerinden anılan maddeye göre hesaplanan vergiler 7 nci madde ile tesbit olunan en az miktarlardan aşağı olduğu takdirde, vergi bu miktarlara iblâğ olunmaktadır.

Halen kiralarm gayrisâfi iratlardan çok fazla olduğu veya eski kira veya gayrisâfi iratların yenilerine nazaran çok düşük bulunduğu göz önünde tutularak, aynı kanunun geçici 2 nci maddesiyle, iratları 28 Şubat 1947 tarihinden sonra serbest kiralara göre takdir edilmiş olan iş yerlerine ait kiralarm Millî Korunma Kanunu ile iş yerlerine ait takyitlerin kaldırıldığı yılı takip eden yıl sonuna kadar % 35 noksaniyle alınacağı, buna mukabil, aynı kanunun geçici 3 ncü maddesinin (a) fıkrasıyla 1 . I . 1940 tarihinden evvel takdir edilmiş olan iş yerleri iratlarının % 50 fazlasıyla, (b) fıkrasıyla da; 28 . II . 1947 tarihinden sonra, serbest kiralara göre takdir edilmiş olan iratların da % 35 noksaniyle nazara alınacağı kabul edilmiş ve bu suretle, mevcut adaletsizliğin giderilmesine mehmaem-kân çalışılmıştır.

Esnaf muaflığı şartlarından faydalanmak

istemiyen bu kabîl kimseler için Gelir Vergisi Kanununun 13 ncü maddesinin son fıkrasıyla bir açık kapı da bırakılmamıştır. Bu fıkraya göre, esnaf muaflığından faydalanan mükellefler yazılı talepte bulunarak, taleplerini takip eden yıldan itibaren Gelir Vergisi Kanunu mevzuuna girmek suretiyle gerçek kazançları üzerinden vergi ödemek veya kazançları olmadığı veya kazançları medeni hallerine nazaran faydalanmaları gereken en az geçim indiriminin dúnunda veya buna müsavi bulunduğu takdirde hiç vergi ödememek imkânını sağlayabilirler. Bu tarzın istilzam ettiği kayıt nizamı bir külfet teşkil etmeyecek kadar basit ve kolaydır.

Buna nazaran, kanunun 6 ncı maddesinin (A) fıkrasıyla küçük sanat erbabı addedilerek, daha düşük nispette vergiye tâbi tutulan bahis konusu semerci, keçeci ve benzeri esnaftan sermayeleri daha çok olanlara nazaran fazla vergi alındığı iddia edilemez.

Bu itibarla, bu kabîl ödevliler adına mevcut hükümler dairesinde salınan vergilerde bir değişiklik yapılmasına imkân yoktur.

Bununla beraber, Yüksek Meclise sevk edilmek üzere bulunan Gelir Vergisi Kanununun bazı maddelerinin tadiline ait tasarıda karine esasına göre vergilendirilmekte olan sabit esnafın, bu arada bahis konusu edilen semerci, keçeci ve benzeri sanat erbabının durumları, daha âdil esaslara bağlanmak üzere, yeniden ele alınmış bulunmaktadır.

Keyfiyet saygı ile arz olunur.

Maliye Bakanı
H. Polatkan